

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXVI. évfolyam 1. szám

BUDAPEST

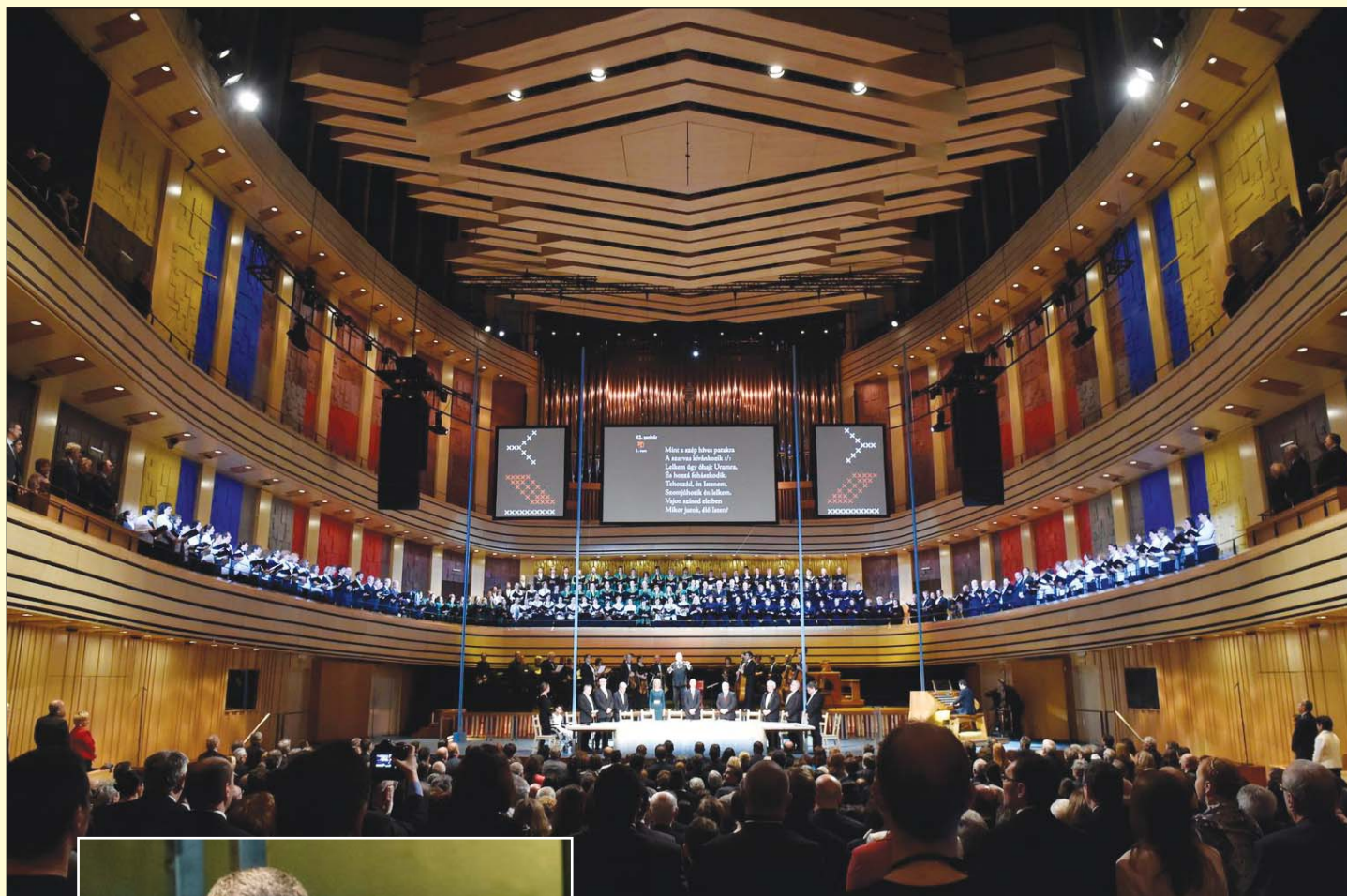
2017. január-február

REFORMÁCIÓ

MA

Ünnepeljük együtt az 500 éves reformációt!

A reformáció erkölcsi forradalma reményt nyújt

**Kövér László, az Országgyűlés elnöke nyitotta meg
a reformációi emlékévet (3-4. oldal)**

Testvéri üdvözlés az Olvasóknak!

A Magyar Református Presbiteri Szövetség Elnöksége és lapunk Szerkesztőbizottsága nevében ünnepléses érzésekkel és a Szentháromság Isten iránti nagy hálával nyújtjuk át Olvasóinknak a Presbiter ünnepelőbe öltöztetett új számát. Valóban hálaára indító órákat, napokat, esztendőket tudhatunk magunk előtt. Az 500 éve Isten Lelke által elindított reformáció jubileumi évét. Szerte a világon közel félmilliárd protestáns nagy hálaadással egyesülő emlékezése és hitben, reményben fogant előretétele

ékesíti fel ezt az esztendőt. Kárpát-medencénkben mintegy ötmillió protestáns a legkülönbözőbb felekezeti színben és árnyalatban fűzi bele imáját, éneklését, zoltározását, bibliaolvasását a nagy, fél évezredes hálaflowamba. Erdély, Királyhágómellék, Felvidék, Kárpátalja, Délvidék, Horvátország, Szlovénia, Ausztria és a nagyvilág magyar Bibliát olvasó, kis és nagy templomokban zoltározó népe az anyaországi történelmi református, evangélikus, baptista, metodista, unitárius és más lelki közösségekkel együtt több száz rendezvényen fejezi ki összetartozását Wittenberg, Genf, Zürich reformátoraival. Hollandia és Skócia, Anglia, meg a Skandináv államok, a tengerentúl, az USA és Dél-Korea, s más tájak hitújító lelki ébredésének mai örököseivel. Szerkesztőbizottságunk úgy gondolta, hogy ahhoz a szép és tartalmas, gazdag programkínálathoz, amivel a Reformációi Emlékbizottság, mögötte Kormányzatunk, s a kezdeményezés nyomán egyházaink 2017-re előálltak, méltó és tisztes a magunk módján odatenni a mi hozzájárulásunkat is. Ez pedig a kálvini reformáció megújító lelki és szellemi tartalmainak presbiteriek, magyar református népünk számára történő odakínálása mellett a lap új formában történő megjelentetése lehet. Olyan korban, amikor mindennapjainkhoz a formai újítások is szervesen hozzátartoznak, a „Sein és Design” egysége, nekünk is szabad hálánkat tartalomhoz illő formába öltöztetni. Ezért az indító és a záró 2-2 oldalt áttervez-tük. Legyen Olvasóinknak kedves ez az ünneplésesebb forma, s fogadják úgy, mint közös hálaadásunk vizuális, látványszinten is megmutatózó kifejezését. Jelle a lényegről. Külön öröm, hogy ebben a számunkban a hálaadást és az örökség szám-bavételét a reformációi év megnyitására 2017. január 6-án a MŰPA-ban megtartott felemelő reformációi évnnyitón elhangzott két nagyszerű beszéddel kezdhessük: Kövér László országgyűlési elnök úr megnyitójával és Balog Zoltán miniszter úr köszöntőjével. Kísérje a történelem Urának jótetszése és áldása ünnepi hálaadó évünk minden lelki mozdulását milliónyi magyar protestáns testvérünk szívében, s mindazokon a rendezvényeken, melyek megtartásra kerülnek 2017-ben!

Dr. Békefy Lajos PhD
felelős szerkesztő

Lelki útravaló 2017-re

Még ha nem is tudnám,
hol talál majd nyugalmat lelkem
e gonosz időkben,
és ha arcomat sűrű homály
borítaná el,
gond, csalódás, megrettenés felhője,
s ha napszálltakor is nyugtalan lenne
a szívem,
tudom, tudom,
hiszem, hiszem,
Te fogsz akkor is majd
jőtevé kezdeddel
betakarni, megnyugtatni engem.
Irgalmaid árnyékában
rejtsd hát el életem,
mikor nem lesz már menedékem.
Jóságod legyen lelkem védőpajzsa,
sebeimre gyógyír Igéd balzsama.
Mert ha Kelet felé megyek, ott vagy,
ha Nyugat felé, ott is észreveszlek,
ha Északon működsz, meglátlak
Uram,
ha Délre fordulok,
ott is látom áldó kezéd.
Tied az életem kettőezer-tizenhétben,
mint volt kezdetben, s lesz a végen,
ha majd zarándokutamat itt
bevégezem,
meghallván fenséges égi zenédet.
Hazahívó szelíd kérésed.
Addig is, és mindvégig ezt kérem:
Jó Uram, én Istenem,
nyugtasd meg magaddal
zaklatott szívem.
Háromszázhatvanöt napon át,
reformációd öt évszázadán
csodálkozó,
kincseidért
hálás hittel.
S végig a végig,
míg alkotó utam kimérted
szépséges világod
magyar tájain –
kegyelmed emelő szárnyain.
Ámen.

500
reformációA megújulás
lendülete**A reformáció erkölcsi forradalma reményt nyújt****Kövér László, az Országgyűlés elnöke nyitotta meg a reformációi emlékévet***Főtiszteletű Püspök Urak!
Mélyen Tisztelt Miniszterelnök Úr!
Tisztelt Emlékező Közösség!*

Fél évezreddel ezelőtt kezdődött egy bűnbánatban fogant és az anyanyelvben kiteljesedő erkölcsi forradalom: a reformáció, amely megújította Európát és a magyarságot.

Hogyan is indult e történet? Egy Ágoston-rendi szerzetes, Luther Márton buzgó és alázatos munkája, szolgálata nyomán a rendház főnökétől Bibliát kapott.

Luther ekkor ismerte fel, hogy a vak engedelmesség, a tekintély kritika nélküli elismerése és szolgálata nem Istentől való akarat gyermekei számára, hiszen ebből a szemléletből hiányzik a gondolkodás méltósága és az ember szabadsága.

Luther megértette, és hirdetni kezdte, hogy a Szentírás ismerete nem a beavatottak privilégiuma, hanem mindenkinek joga van elolvasni azt, mert az Írás önmagát magyarázza. Ezen gondolatok alapján született meg az egyetemes papság elve, és ehhez kapcsolódik élete fő műve is, a Biblia németre fordítása, mely egyrészt megalapozója lett az egységes német irodalmi nyelv kialakulásának, másrészt eljuttatta mindenkire Isten szavát német földrőn.

A XVI. századi Európa a hitvíták tüzeiben égett, és a lázas igazságkeresés eredményeként új felekezetek születtek. A kor nagy protestáns teológusai, Luther, Kálvin, Zwingli tanításai nyomán jött létre az új evangélikus, református és – történelmi következményként – az unitárius felekezet.

Ha csak ennyi lett volna a reformáció – azaz mindössze *egyházi és teológiai forradalom* – akkor is jelentős lett volna az emberi kultúrára tett hatása. Ám ennél többről volt szó! *A reformáció civilizációs korszakalkotó szerepe* abban rejlik, hogy meghirdette az emberi gondolkodás szabadságát, az egyén méltóságát és felelősségét, úr és jobbágy, azaz minden ember egyenlőségét Isten szemében. A protestáns gazdaságetika alapozta meg a Nyu-

gat gazdasági felemelkedését, pénzgazdálkodását és kereskedelmét, a reformáció alapozta meg a modern európai demokrácia értékrendszerét és elveit, s tette mind nyilvánvalóbbá az európai társadalmi berendezkedés változásának szükségességét. Elindította a politikai közgondolkodás változásait, ugyanis Kálvin tanításának foglalatában, az *Institutio*-ban ott van a mai európai társadalmi berendezkedés alapját képező önrendelkezés és önkormányzatiság gondolata is.

Tisztelt Emlékező Közösség!

A magyar reformáció a Kárpát-medencében a Szent István által alapított keresztény magyar állam hanyatlásának korában bontakozott ki. Egy olyan időszakban, amikor a történelmi hibákkal, mulasztásokkal szembesülő, bűnbánó magyarság oltalmat már nem a haldokló egységes

magyar államban, hanem csak az újjászülető egységes magyar nyelvben találhatott. Csanádi Imre szavaival: „*ország lappangott itt, mikor nem vala ország*”. Ez a magyarázata, hogy a magyarság körében hihetetlenül gyorsan terjedtek a reformáció tanai.

A XVI. század végére Méliusz Juhász Péter, Sztárai Mihály, Dávid Ferenc, Károli Gáspár és számos más reformátor és prédikátor munkája nyomán az ország lakosságának mintegy 90 százaléka valamelyik protestáns felekezet tagja lett. Az új gondolkodás elterjedésében döntő szerepet játszott Károli Gáspár 1590-ben kiadott teljes magyar nyelvű Bibliája és Szenczi Molnár Albert Zsoltárkönyve 1606-ból.

Az ország tragikus szétesésének terhe, valamint az idegen uralom nyomása alatt a magyarság a reformáció korában jutott el az *egyéni hitkérdésektől a nemzeti bűnbánat* gondolatáig. Ennek a hitvalló, erkölcsi megújulásnak a betetőzése a református Kölcsey bűnvalló nemzeti imádsága, a *Himnusz* is 1823-ból, mely a reformáció csodálatos, késői szellemi leágazása.

(Folytatás a 4. oldalon)

Kövér László: A reformáció erkölcsi forradalma reményt nyújt

(Folytatás a 3. oldalról)

Ami a XVI. századi magyarság legjelesebb gondolkodóinak lelkét égette, azt sűríti Kölcsey a Himnuszba, szándékosan választva alapformául a jeremiád műfaját. A bűnöket ugyanis nem megmagyarázni, hanem megvallani kell. A XVI. századi nemzetpusztulás okát így írja le: „*Hajh, de bűneink miatt gyúlt harag kebledben*”. Ezzel azt is leszögezi, hogy a felelősségünk közös és nem felekezeti alapú – feloldva az évszázados vitát, hogy kinek a bűnei miatt jutott végromlásba a magyarság. Hasonló egyetemes felelősségvállalás zeng Illyés Gyula „*A Reformáció genfi emlékműve előtt*” című versében.

A katolikus Illyés le meri írni: „*Hiszted, hogy volna olyan-amilyen magyarság, ha nincs – Kálvin? Nem hiszem.*”

A magyar reformáció időszakában a kor legfelelősebben gondolkodó arisztokratái és fejedelmei megértették, hogy a hatalom nem csupán jogokat ad nekik, hanem felelősséget is ruház rájuk.

Báthory Zsigmond, Bethlen Gábor, Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsanna nagylelkű adományaikkal támogatói lettek mindazoknak, akik az új szellem elterjesztéséhez intézményeket hoztak létre és tartottak fenn.

A nemzetet fojtogató történelmi vészhelyzetben így jöhettek létre a magyar szellem végvárai, a kollégiumok – vagy, ahogy akkoriban nevezték őket, a gymnasiumok – Debrecenben, Sárospatakon, Pápán, Gyulafehérváron vagy Nagyenyeden. Protestáns iskolák sokasága így emelte léleklében, tudásában és hazaszeretében a nemzetet Miskolctól Csurgóig, Rimaszombattól Hódmezővásárhelyig, Soprontól a budapesti Fasori Evangélikus Gimnáziumig, Nagyberegtől Székelyudvarhelyen át Törökszentmiklósig.

A reformáció teremtette erkölcsi és szellemi megújulás jegyében számos tehetséges magyar fiatal jutott ki nyugat-európai egyetemekre. Budáról, Esztergomból, Erdélyből már az 1520-as években többen eljutottak például Wittenbergbe, hogy aztán hazajöve szellemi támogatói legyenek az ellenséges nagyhatalmak szorításában is élni és megújulni akaró nemzetnek.

Nem pusztán kultúrtörténeti véletlen tehát, hogy az első ma-

gyar ábécéskönyv Kolozsváron a protestáns Heltai Gáspár műhelyéből került ki 1553-ban, mint ahogyan az sem, hogy a matematika-oktatás alapjainak megteremtése a debreceni tanárnak, a református Menyő Tolvaj Ferencnek köszönhető, akinek tankönyvét még a XVIII. században is használták felekezettől függetlenül.

Tisztelt Honfitársaim!

Az előttünk álló esztendő módot és alkalmat ad, időt és teret nyit arra, hogy ámulva és hálatelt szívvel vehessük számba a nemze-

tünk felé kiáramló kegyelem mindazon megnyilvánulásait, amelyekben a reformáció révén Isten részesített bennünket.

Egy alapvetően erkölcsi válságban gyökerező, de sokféle – identitásbeli, kulturális, demográfiai, gazdasági, társadalmi és politikai – kihívásokkal küszködő Európában a reformáció félévezreddel előtti erkölcsi forradalmára napjainkban visszatekinteni reményt nyújt mindannyiunk számára.

Reményt arra, hogy Isten teremtményeiként mindig képesek vagyunk a megújulva történő megmaradásra.

Reményt arra, hogy ismét olyan közösségi létformát, azaz olyan nemzetépítő államot alkothassunk magunknak, amely az anyanyelvünkkel együtt képes oltalmat és védelmet nyújtani minden magyar ember számára Magyarországon, a Kárpát-medencében és a nagyvilágban egyaránt.

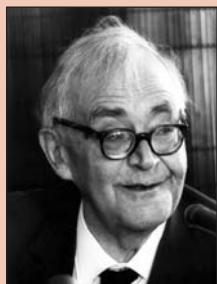
Reményt arra, hogy mi, magyarok a XXI. században újra megtanulhatunk az Isten előtt lehajtott fővel, de a világ nemzetei között az Ótőle kapott méltósággal járni.

Reményt arra, hogy az Írás örök, rendíthetetlen igazságaiba kapaszkodva az elkövetkező 500 évben is meg fogunk maradni, mert – Kálvin szavai szerint – „*olyan ugyanis az élet, mint egy őrállomás, ahová az Úr helyezett minket*”. Azaz: mindez nemcsak reményt nyújt, hanem példát és mércét, felelősségünk és kötelességeink felismerésének lehetőségét is. Adja Isten, hogy élni tudjunk vele!

A Reformáció Emlékévé ezennel megnyitom.

A reformátorok szolgálatát és nagyságát

egyszerűen abban kell látnunk, hogy bizonyos, az egyházban elfelejtett vagy félig elfelejtett *keresztény igazságokat* ismét kimondtak, és ezzel az egyházat ismét helyre állították. Így a Biblia nagyszerűségét és tekintélyét, a teremtő Isten uraságát, Jézus Krisztusnak, a bűnös ember megbékítőjének az érvényesítését, a Krisztus iránti hitnek az erejét, a keresztény ember szabadságát a világban, az igaz egyház szükséges alázatát és szükséges bátorságát. Ezeknek az igazságoknak a tiszta tanáról volt szó náluk, és ezzel a tiszta tannal együtt a helyes engedelmségről, a helyes életről, az egyház helyes formájáról. *Evangéliumi egyház tehát a reformáció értelmében ott van, és csakis ott van, ahol a keresztény igazságok tiszta tanításáról, tanáról van szó, ahol az egyház élete erre az egy feladatra irányul, azt ehhez mérik.*

(Idézet a Barth breviáriumból, Bp., 1993).

Az Ige körül

Ha az alapfalakat is lerombolják, mit tehet az igaz ember? (Zsolt 11,3)

DR. VICZIÁN MIKLÓS

Talán még emlékeznek a testvérek egy évtized távlatából is a TV-ből a mátrakeresztési képsorokra, amelyek egy félig elsodort házat mutattak. A szelíd

Csörgő patak egy alkalommal úgy megáradt, hogy alámosta a patakparti házat, amely szilárd alapok híján nem állta a víz rohamát. Ettől nem csak a vízzel érintkező alsó rétegek szenvedtek kárt, de a rájuk épült egész ház is kárt vallott. Bár a lakószintet nem érte el a víz – s a benne lakók vélhették, hogy biztonságban vannak a vad áradat ellenére is – mégis, mivel az alapok rendültek meg, többé senki nem lehetett biztonságban.

Ma Európa épületét mossa tó méretű néptömegek gátszakadás szerű áradata. A polgári jólét „emeleti lakásaiban” még sokan úgy gondolják, hogy őket nem érinti a korlátok nélkül hullámzó sokaság. Néha ugyan a híradások beszámolnak egynéhány elsodort emberről az utcaszinten, de még él a hamis biztonságérzet a magasabb szinteken.

Eddig csak az anyagi, illetve emberéletben keletkezett károkról emlékeztünk meg. A zsoltáros Dávid király ennél sokkal mélyebbre tekint. Egészen az igazság és hamisság kérdéséig, szemben egy olyan világfelfogással, ahol nincs abszolút igazság, csak az én-igazságom, meg a te-igazságod, ahol csak szerintem és szerinted létezik, ahol nincsenek alapfalak. Jézus példázatával élve ez a világfelfogás homokra épült ház.

Dávid azt a kérdést teszi fel, hogy „mit tehet az igaz ember?” ... de van egyáltalán igaz ember?

Noéről azt olvassuk, hogy „igaz ember volt” (1Móz 6,9). Sodomában viszont nem-

hogy ötven, de még tíz igaz ember sem volt található (1Móz 18,22-33). Jákob – bár sok családságot követett el – mégis önmagát igaznak látja, és apósának avval kívánja ezt bizonyítani, hogy a nyájában egyetlen idegen birka sem található (1Móz 30,33). Dávid is a zsoltáraiban nem egyszer fakad így ki: „Uram, hiszen igaz és feddhetetlen vagyok!” (Zsolt 7,9). Salamon a Példabeszédek könyvében több alkalommal is összehasonlítást tesz az igaz és a bűnös ember között (Péld 10; 11; 14). A Prédikátor könyvéből viszont megismerhetjük Salamonnak az igaz ember fogalmát közelebbről: „Bizony nincs olyan igaz ember a földön, aki csak jót cselekedne, és nem vétkezne” (Préd 7,20), vagyis nem található egyetlen tökéletesen igaz ember sem, aki Isten mércéjével mérve igaz lenne. Ugyanis Isten mércéjével az az igaz ember, aki „rendelkezéseim szerint él, törvényeim megtartja, és hűségesen teljesíti: az ilyen ember igaz, ő élni fog! – így szól az én Uram, az ÚR” (Ez 18,9). Ézsaiás úgy látja elkeseredésében, hogy – bár létezik igaz ember – de e földi életben nem sok jóra számíthat. Avval próbál vigasztalni, hogy „a gonosz miatt múlik ki ugyan az igaz, de békességre jut” (Ézs 57,1.2).

Jóbnak jobban jelez a lelkiismerete, mert bár kérdésként teszi fel, de benne érezzük a negatív választ: „Igaz-e Isten előtt a halandó?” (Jób 4,17). Amit Jób kérdés formájában tesz fel, azt Pál apostol a Róm 3,10-11-ben állításként fogalmazza meg: „Nincsen igaz ember egy sem, nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent”.

Ennek ellene mond – ahogy fentebb láttuk – nem csak Jákob vagy Dávid, aki magát tartotta igaznak, hanem Noé is, akiről Isten állította ezt! Az Újszövetség is számos igaz embert említ. Igaz ember volt Mária férje, József (Mt 1,19). Keresztelő Jánosról Heródes tudta, hogy „igaz és szent ember” (Mk

6,20). Simeon „igaz és kegyes ember volt” (Lk 2,25), Arimátiai Józsefet „derék és igaz férfiú”-ként ismerjük meg (Lk 23,50). „Kornéliusz százados, ez az igaz és istenfélő ember” (ApCsel 10,22).

***

Akkor hát van igaz ember, vagy nincs? Jób ugyan kételkedett benne, és így fakadt fel egy másik alkalommal is: „Isten előtt lehet-e igaz a halandó, lehet-e tiszta az, aki asszonytól született?” (Jób 25,14). – De mi már hisszük és valljuk, hogy VAN IGAZ EMBER az asszonytól születettek között... mégpedig az, aki „fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától”!

...és a többiek? Mi van Noéval, Józseffel az áccsal, Keresztelő Jánossal, s a többi felsorolttal – meg azok hatalmas seregével, akiket fel sem tudnánk sorolni?! Ők akkor igazak, vagy sem?

A megoldást Jézus Krisztus helyettes áldozatában találjuk meg. Tömören vallhatjuk ezt meg a Káténk 60. kérdésére adott hitből fakadó feleletünkkel:

60. kérdés: Mi módon vagy igaz Isten előtt?

Felelet: Egyedül a Jézus Krisztusban való igaz hit által. Bár lelkiismeretem vádol, hogy Isten parancsolatai ellen súlyosan vétkeztem, azokból soha egyet sem tartottam meg, és még mindig hajlamos vagyok minden rosszra, **Isten az ő ingyen kegyelméből, minden érdemem nélkül, nekem ajándékozta és tulajdonítja Krisztus tökéletes elégtételét, igazságosságát és szentségét.** Ezért én úgy állhatok Isten elé, mintha soha semmi bűnt nem követtem volna el, és semmi bűnöm nem lett volna, és mintha én tanúsítottam volna azt az engedelmisséget is, amelyet Krisztus érettem tanúsított – de csak akkor, ha Krisztus jótéteményeit hívó szívvel elfogadom.

***

Ha az alapfalakat is lerombolják, mit tehet az igaz ember?

„Higgy az Úr Jézusban, és üdvözlüssz mind te, mind a te házad népe!” (ApCsel 16,31). Mert Ő az a biztos alap, amit nem kezd ki az életnek semmilyen vihara!

Bizzad **Ú**jra **É**leted **K**risztusra!

Felhívás

Szövetségünk Gazdasági Bizottsága 2016. október 13-án ülést tartott Budapesten. Ezen – többek között – határozott a 2017. évre vonatkozó tagdíj és előfizetési díj összegéről is. A határozat értelmében 2017-re vonatkozólag a tagdíj összege 3000 Ft, a Presbiter előfizetési díja (6 lapszám) belföldre 2700 Ft, Európába 5000 Ft, tengeren túlra 6000 Ft lesz.

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVEISEG LAPJA

Szerkesztőség:
Budapest, VII. Vilma királynő-út 5.
Telefon J. 340-43.
Kiadóhivatal: Hermina-út 37.

Főszerkesztő:
DR. BALTAZÁR DEZSŐ
Felelős szerkesztő:
SZABÓ IMRE

A Magyar Presbiter az összes presbitereknek
Kérjük az ORFÖK tagdíj felében jár.
Kérjük a presbitériumokat, hogy ezt a tag-
díjat, amely évi 1 Ft, mulhatatlanul küldjék be.
Akkinek saját címére megy a lap, azoktól 1,20
Ft beutalást kérjük.

Nemcsak volt, hanem van is reformáció

**DR. KIS DOMOKOS
DÁNIEL**

Mivel idén a reformáció 500. évfordulóját ünnepeljük, érdemes külön is elgondolkoznunk azon, mit is jelent nekünk a

reformáció, s az, hogy reformátusok vagyunk, helyesebben és pontosabban mondva – ami az igazi értelmet emeli ki – evangéliumi reformáltak.

Lapelődünk, a *Magyar Presbiter* többször is komolyan foglalkozik ezzel a kérdéssel, de talán az egyik legjobb megfogalmazását Győry Elemér (1891–1978) református lelkész, dunántúli egyházkerületi főjegyző, a későbbi dunántúli püspök (1943–1962) foglalta össze még 1936-ban, a lap októberi számában.

„Kétségtelen dolog, hogy a reformáció évfordulójának megünneplése megemlékezés. Azonban nem kizárólag visszatekintés azokra az eseményekre, melyek 1517. október 31-én Wittenbergben, vagy 1533. november 1-jén Párizsban történtek. Ha csak megemlékezés lenne, akkor az ünneplő sereg boldogan sütkérezhetne a múlt dicsőségének ragyogásában, és elégséges lenne, ha néhány tüzes lelkű szónok felvonultatná a középkori keresztyénség fogyatkozásait, és elmondaná a reformációt előidéző okokat. Mi, ma élő reformátusok, érezzük, hogy a pusztaság megemlékezés nem elégíti ki szomjazó lelkünket. Mi nem elégedhetünk meg, és nem dicsekedhetünk azzal, hogy volt reformáció. Ez esetben hasonlítanánk korunknak azokhoz a százalomra méltó hajótörötteihez, akik ősnemes, vagy főnemes, vagyonos családból származtak, ők maguk azonban kol-dus szegények, kiknek nem maradt egyéb, csak a régi dicsőséget hirdető nemesi címer. Mindaddig, míg az ünneplés olyan nagy történelmi megmozdulásokban, mint a

pünkösöd és a reformáció, csak lezárult történelmi eseményt lát, és nem ismeri fel annak a mával való kapcsolatát, addig minden hangoskodó beszéd és görögtűz-szerű, sokszor erőltetett lelkesedés csak a múlté, a jelenhez annyi a köze, hogy megrendezői ma élő emberek. Azért a mi tekintetünk a történelmi tény mellett a reformáció éltető hatására irányul. Egyfelől tisztában vagyunk azzal, hogy a múlt milyen sok erkölcsi értéket és prófétai biztatást jelent számunkra, másfelől érezzük, hogy *létkérdéssé vált számunkra a szüntelen reformálódás, az állandó újjászületés.*

Minden vonatkozásban mind jobban és jobban elmélyülő egyházi életünk legörömtelibb tapasztalata az, hogy **nemcsak volt, hanem van is reformáció.** Megmaradásunk, misszióink betöltésének feltétele az, hogy nemzedékről nemzedékre állandóan legyen reformáció. Ily értelemben a *reformáció évfordulója a mai protestáns és a mai magyar kálvinizmus számára a szívek mélyéig ható, onnan felülről jövő üzenet: térjete meg, mert elközélt a mennyeknek országa!*

Ez az üzenet felhívás önvizsgálatra, személyes bűnbánatra, hogy meglássuk mi, ma élő protestáns keresztyének, református presbiterek gyarló, bűnös voltunkat, és az Istennek mindenre elégséges kegyelmét; és felismerjük, hogy égetően szükséges egyéni, családi és egyházi életünk reformálása a Krisztus evangéliuma szerint. Ne gondolja tehát senki, hogy a reformáció kész, befejezett mű, melyet megcsi-

náltak a reformátorok 400 esztendővel ezelőtt úgy, hogy akkor bámulatba ejtette az egész világot. *A reformáció a Szentlélek dátumhoz nem köthető munkája kezdettől fogva mindörökké.* Néha egyes személyeket, egy Nikodémust, egy Sault, egy Ágostont, egy Asszisi Ferencet, egy Luthert ragadott meg és szült újjá, máskor egész egyházakat formált Korinthusban, Rómában, Genfben vagy a délábos magyar rónán és a kedves halmos Dunántúlon.

Igy jutunk el annak boldog felismerésére, hogy **a reformáció folytán lelki szükségyszerűséggel kialakult protestáns teológusok a keresztyénségnek az egyik belső ereje, mely magát a keresztyénséget folyton tisztán tartja és meggazdagítja. Nem új hit, vagy elszakadás a keresztyén hittől és a Krisztus dicsőséges egyházától, hanem ellenkezőleg, a lelki élet visszatérése a megtévesztő modern élet pusztaságaiból a keresztyén hit egyedüli alapjához, a Bibliához. Nem új vallás, vagy új egyház, hanem vallástétel az örök Ige mellett.** Éppen ezért refor-

mált, evangélium szerint keresztyén egyházban élni, és a református keresztyén nevet használni csak addig értelmes és jogosult, míg bibliás keresztyének vagyunk. Ha megszűnünk azok lenni, elvesztettük a jogcímet is magunkat reformátusoknak nevezni.

A Jelenésekről írott könyvben a sok közül a legmegragadóbb képek-

nek egyike a nyitott könyvet tartó angyal (10, 9-10). A látások embere odamegy a tengeren és a földön álló angyalhoz, és kéri tőle azt a nyitott könyvet. Az angyal azt mondja: vedd és edd meg. És az apostol így cselekedett. A reformáció azt akarta, és azt akarja, hogy a Biblia legyen mindennapi eledelünk, mely vérünkkel válik. Ezért az örök reformáció örök követelése ebben a néhány szóban foglalható össze: „Higgyetek az evangéliumban (Márk 1,15) és tudakozzatok az írásokat, mert azt hiszitek, hogy azokban van a ti örök életek (Ján 5,39).”

A reformáció jubileuma gyülekezeti szinten

DR. GYŐRI ISTVÁN

A központi reformációs ünnepek már megkezdődtek, ezek többségét csak a tévén keresztül fogjuk követni, de ettől függetlenül is fontos kérdés: *hogyan ünnepeljük meg a reformáció jubileumát gyülekezeti szinten.*

Fontos előre tisztázni, hogy a név hasonlósága ellenére a reformációnak nem csak mi reformátusok vagyunk az örökösei, ha-

nem mindazok az egyházak, akik a reformáció során formálódtak önálló közösséggé. Természetesen testvéregyházak tekintjük az evangélikusokat, de ide tartoznak a baptisták és a metodisták, sőt az újabb protestáns egyházak is. Ők is a reformáció örökségét hordozzák, nem lenne jó bárkit is kihagyni a közös ünneplésből.

A protestáns szóhoz jó annyit tudni, hogy a latinból származik, elsődleges jelentése az, hogy tanúskodik valami mellett, kiáll valamiért. Mikor az egyik német birodalmi gyűlésen az evangélium szerint reformált hit követői kiálltak a maguk hitéért és annak szabadságáért, ez egyben a tiltások elleni tiltakozás is volt. Így módosult a szó értelme. Ma a protestál szót inkább a „tiltakozik” értelemben használjuk. Jó lenne a közös protestáns örökséget felfedezni a hit megvallása értelmében; és a reformáció emlékévében a katolikusokkal való ökumenikus kapcsolatok előtt már korábban is létező „protestáns ökumené”, azaz a testvéregyházakkal való közös istentisztelet és szolgálat megerősítésére.

Ennek szép példája lehetne idén pünkösdkor. *Pünkösd második napján lehetne minden településen a reformáció jubileuma jegyében egésznapos közös protestáns gyülekezeti napot tartani.* Ennek keretében délelőtt lehetne közös istentisztelet, majd közös ebéd, az első pünkösd és az első gyülekezet példája szerint megpróbálnánk „közös nyelvet beszélni”, és a közösséget gyakorolni. Délután lehetnének csoportos beszélgetések a reformáció közös örökségéről, hogy pl. mit jelentenek ma a reformátori alapelvek – egyedül az Írás, egyedül hit által, kegyelemből, Krisztus által stb. –, végül a gyerekeknek szóló, akár szabadtéri programmal lehetne zárni a napot. Kedves dolog lenne, akár már a közös pünkösdre készülve közös énekkart létrehozni.

Nyári program lehetne egy-egy település vagy nagyobb körzet protestáns ifjúsági tábora a 15-25 éves korosztálynak. Hasonlóképpen településenként közös kirándulás a magyar reformáció emlékhelyeire, hiszen Vizsoly és Gönc, a magyar Biblia bölcsője, mindnyájunk

közös kincse. Ha a Szentírást fontosnak tartjuk, a közös ünnep, a közös alkalmak után fontos az is, hogy minden református gyülekezet vegye számba a maga örökségét, a saját kincseit. Ahol még nincs meg, most lehetne pótolni a templomban az ott szolgált lelkészek névsorát. Az ehhez szükséges kutatómunka bővíthető, és ha van a gyülekezetben néhány erre alkalmas vállalkozó ember, jó lenne megírni minél több gyülekezet történetét a kezdetektől napjainkig. Ha egy nagyobb könyv kiadására nincs mód, lehet készíteni egy rövidebb változatot, ahol inkább a dokumentumok közlésén van a hangsúly. Rövidebb összefoglaló szöveggel a dokumentumokkal is be lehet mutatni a gyülekezet történetét, technikailag ma már könnyű fényképet, másolatot készíteni. Biztosan sokan megvonnának egy ilyen kiadványt, ha benne van a régi, ma már talán múzeumban levő úrvacsorai terítők és kelyhek képe, vagy egy oldal a legrégebbi anyakönyvből, aztán milyen volt egy anyakönyvi oldal száz éve vagy kétszáz éve. Az anyaggyűjtés során sok kincs kerülne elő, biztos van minden gyülekezet múltjában olyan dolog, ami megérdemelné egy emléktáblát, talán egy olyan lelkész munkássága, akinek nagy hatása volt a maga korában. Esetleg régi épület, amiről lassan elfelejtünk, hogy abban működött valamikor a gyülekezet iskolája vagy árvaháza. Ha lebontották az épületet, lehet a helyére vagy a közelben egy emlékkövet állítani. A most még köztünk élő idős nemzedék még emlékszik az államosítás előtti állapotokra, használjuk ki ezt az évet, hogy ne menjen minden feledésbe.

De nem csak a kövek fontosak, hanem a személyes emlékek is. Most még él az a nemzedék, akik tanúi voltak a két háború közti korszaknak, amikor az egyházi élet egészen más volt, az egész társadalom egyházasabb, vallásosabb volt. Most még köztünk vannak a háború utáni egyházi megelevenedés, az ébredés tanúi, amikor több falusi gyülekezet saját erejéből, pályázat és állami támogatás nélkül hozott létre és tartott fenn árvaházat. Ezek munkatársai, sőt egykori lakói most még megszólaltathatók, most még minden gyülekezetben ki lehet adni a személyes emlékekből egy ilyen füzetkét vagy könyvet: Református ünnepek és hétköznapiak X településen 1940 és 1990 között.

Igazi *értékmérés* ez, amire jó alkalom ez az évforduló.

Az elkészült anyagot ki lehet adni, nyomdában elkészíttetni. Ha csak néhány példány készül, akkor is tegyünk le belőle a helyi múzeumba és a legközelebbi egyházi múzeumba, levéltárba, hogy az összegyűjtött értékek el ne vesszenek.

Ha mindez nem üres múltbafordulás, hanem értékeink újra felfedezése, komolyan vétele, akkor hozhat a reformáció jubileumi éve lelki megújulást egyházunk és rajta keresztül egész népünk számára.

KÖSZÖNET ÉS KÉRÉS

Szövetségünk ezúton is köszönetet mond mindazoknak, akik 2015. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával Szövetségünket támogatták. Ez 2016-ban 90.857 Ft bevételt jelentett, melyet a tagjainknak kiküldött levelek postaköltségeire használtunk fel. Kérjük kedves Testvérünket, hogy 2017-ben – amennyiben a 2016. év vonatkozásában adófizetési kötelezettsége áll fenn és Szövetségünket kívánja támogatni – az adóbevallással együtt kitöltendő rendelkező nyilatkozaton, a társadalmi szervezetek számára felajánlható sija 1% sorába írja be

„A kedvezményezett neve: **MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG**

A kedvezményezett adószáma: **19675039-1-43**”

Egyúttal kérjük, hogy a másik, e célra rendelkezésre álló nyilatkozaton az egyházaknak felajánlható összeggel a **MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ**-at szíveskedjék támogatni. A kedvezményezett technikai száma: **0066**

Papír alapú bevallás esetén a borítékot ne felejtse el leragasztani és a leragasztásnál aláírni. Mind magunk, mind egyházunk nevében ezen adományát is nagyon szépen köszönjük.

Mit ünneplünk a reformációban?

DR. RITOÓK ZSIGMOND

A napokban beszélgettem valakivel. Katolikus hívő ember volt, s valahogyan a felekezeti különbségek kerültek szóba. Elmondta, hogy ő úgy látja, hogy valamilyen reformációra akkor kerül sor, mikor emberek egy csoportja úgy látja, hogy valami hiányzik az egyház, a maga felekezete életéből, és ezt meg kell tanulni.

Ő az Ószövetség olvasását, ismeretét említette, mint amit a katolikusok megtanulhatnak, kezdenek is tanulgatni a reformátusoktól. A beszélgetés azután tovább siklott, engem azonban nagyon elgondolkoztatott, amit mondott. Azt hiszem ugyanis, hogy az illető a reformáció lényegére tapintott rá, ha nem is az Ószövetségről mondottakkal (bár önmagában ez is igaz).

Mert mi hiányzott az egyház gyakorlatából a 15. században? A kegyelem szükségé. Az, hogy kegyelemre szoruló, bűnös emberek vagyunk, s ez a kegyelem adva van Jézusban. Az egyház gyakorlatában az volt a meghatározó, hogy az üdvösség megszerzéséhez valami teljesítményre van szükség: jócselekedetekre, önsanyargatásra, alamizsnálkodásra, böjtölésre stb., a búcsú-

cédulák ennek a gondolkodásmódnak voltak csak szélsőségesen bizarr megnyilvánulásai. Luther pedig azt kérdezte: Hol találók egy kegyelmes Istenre?

A reformáció lényege nem valamiféle tanbeli reform, hanem az a boldog felismerés, hogy Isten kegyelmes Isten, s nekem nem „teljesíteni” kell ezért, hanem csak boldogan elfogadni, mert Jézus már „teljesített”, már elvégezte. Az őskeresztyéneknek ez a boldog, ujjongó felismerése hiányzott, ezt ismerte fel a reformáció, s előtte egy-egy világos látású ember, pl. Assisi Ferenc.

Ebből azonban több dolog is következik. Minden úrvacsora alkalmával az első kérdésekben erről van szó: Bűnösök vagyunk, s az a kegyelem ingyen adva van Jézusban. Boldog örömmel mondjuk erre a feleletet, vagy csak liturgikus szöveget mormolunk? Azután: Nem hiányzik-e belőlünk ez az öröm? Mert ha nem így ünneplünk, Istennek nem sok öröme telik a mi ünneplésünkben. Harmadszor: Következnek-e cselekedetek, jócselekedetek ebből az örömből? Nem „érdemszerzők”, nem cselekedetek a kegyelemért, hanem cselekedetek a kegyelemből következőleg. Végül: Ha ezek hiányoznak életünkben, nem lehet-e tanulnunk erre vonatkozólag más felekezetet követőktől, például baptista vagy éppen katolikus testvéreinktől?

INSTITUTIO

„Tanításunknak fenségesnek kell lennie minden emberi dicsőség fölött és győzhetetlennek minden hatalom előtt, hiszen nem a miénk, hanem az élő Istené és Krisztusáé...”

Kálvin János: *Institutio Ajánló levél, Ferencnek, a franciák királyának 17. old.*

APOSTAGI ZOLTÁN

Mindig megdöbben, amikor egy-egy előadótól, vagy akár beszélgetés közben azt hallom, hogy a mi tanításunk se tökéletes, azt azért

mégsem állíthatjuk, hogy a teljes igazság nálunk van. Persze, értem én, emberileg nézve nagyon is igaz. Kálvin sem magával dicsekedik. Nos, éppen ezért tartom fontosnak szavaira figyelni.

Ami e rövid idézetből számomra kiviláglik, az a reformátor lelki határozottsága és alázata. A keresztyén tanításról – melyet még a király előtt is kész megvalítani – két rendkívül fontos dolgot fogalmaz meg. Az első, hogy milyennek kell lennie, a második pedig, hogy miért lehet olyan. A milyenre a következő választ adja: *fenségesnek*. Ám ez a fenséges királyit,

mégpedig Isten-királyit jelent, hiszen csakis így válhat minden emberi dicsőséget meghaladóvá, *fölöttivé*. Amennyiben az idézethez így közelítünk, láthatjuk, hogy már az első tagmondatban megjelenik Isten személye és dicsősége. És ezt a gondolatot viszi tovább, amikor kiegészítésként, illetve megerősítésként azt mondja: *győzhetetlenek*. Ez viszont kettős elvárást jelent. Először a tanítók, azaz önmagunk felé, másodsor pedig a hatalommal szemben. Ez azt jelenti, hogy Isten Igéjétől legyőzöttnek kell lennünk, hogy valóban Őt szóljuk, másfelől figyelmeztetés azok számára, akik ellenállnak, vagy éppen szembeszegülni kívánnak. Kálvin ezzel mondja ki tanításunk megkérdőjelezhetetlenségét. Honnan veszi ezt a bátorságot? Talán önmagát tartja bölcsnek? Nem. És ezt a mondat folytatása – amely egyben megcáfolhatatlan érvelés is – egyértelműen alátámasztja. Azt mondja ugyanis, hogy a *mi* tanításunk nem a mienk, hanem az Istené. Gondolatiságban Pál apostolt ismétli, aki

maga is így vall: „...nem e világnak, sem e világ mulandó fejedelmeinek bölcsességét, hanem Isten titkos bölcsességét szölkük, azt az elrejtett bölcsességet, amelyet Isten öröktől fogva elrendelt...” (1Kor 2,6-7). Kálvin e levél magyarázatában hangsúlyozza: „az evangélium nem emberi bölcsesség...”. S ha csakugyan az evangéliumot tanítjuk, kell-e mentegetőznünk? A kérdés tehát az: kitől van a mi tanításunk? Talán csak emberi bölcsességet szölkünk?!

Kálvin levele Hendrich Bullingernek

a genfi állapotokról, az egyház kívánatos egységéről és Luthernek egy meleg hangú leveléről – 1538. február 21.

Kegyelem néked és békesség Istentől, az Atyától és az Úr Krisztustól, tisztelt és Tudós Testvérem! Ha most teljes részletességgel elkezdeném leírni néked a mi egész hajótörött állapotunkat, egy részletes történetet kellene néked előadnom. Mert zavaros állapot ez, mely régóta szorongat, s mely most különös nyomással nehezedett arra az egyházra, mely fölé tetszett az Úrnak minket odahelyezni. Mivel jelenleg nincs elég pihenő időnk, hogy mindent megmagyarázzunk, és ezek a jó emberek (a levél vivői) maguk is el tudnak mondani dolgokat, nem foglak hosszú levéllel terhelni téged. Noha valóban lehetséges, hogy ők nem ismerik a gonoszságnak minden forrását, sem fel nem fogják eléggé a gonoszságnak szándékát, mégis elég világosan előre látták az ügy állapotát, azt, hogy is fog az majd így kialakulni.

Mennyire vágyom rá, hogy legalább egyetlen napunk lenne egy kis közös oldott megbeszélésre, mert egy ilyen találkozásból bizonyára nem távoznánk annak gazdag haszna nélkül. Vannak olyan dolgok, melyeket nem lehet nyugodtan egy levélre bízni, sem határozott véleményt nem lehet mondani addig, míg az ügy nem nyer mérlegelést, és nem kap megvitátást mindkét irányból. Annyit azonban mégis megkockáztatok érintőlegesen megjegyezni, hogy addig nem lesz fennmaradó egyházi közösségünk, amíg az ősi apostoli fegyelem nem nyer teljességgel helyreállítást, mely sok vonatkozásban nagyon is hiányzik közöttünk. Mi nem voltunk képesek még érvényt szerezni annak, hogy az egyházi exkommunikáció hű és szent gyakorlatát kiszabadítsuk a feledésnek abból a homályából, melybe beleesett. És hogy a város, mely kiterjedéséhez mérten nagyon is sűrűn lakott, felosztható lenne parókiákra, mely különösen szükséges lenne a bonyolult egyházi adminisztráció miatt. Az emberek többsége sokkal inkább kész elismerni bennünket, mint igehirdetőket, sem mint pásztorokat. Emellett sok más dolog is van, melyeket, noha szeretnénk megjobbitani, nem találjuk ahhoz a megoldást, hacsak hit által nem rendezhető, és szorgalom útján és mindnyájunk állhatatos magatartása révén. Ó, ha tiszta és őszinte alkalmazkodás születhetne meg a részletekre nézve is közöttünk, végül! Mi akadályozná akkor egy nyilvános zsinati ülésnek az összegyülekezését? Egyesek olyan javaslatokkal állhatnának elő, melyek az egyháznak leginkább áldásul lennének. Olyan utat, megoldást kellene látnunk, elmélyült, közös tanácskozásaink által, mi több, ha szükséges lenne, a városok és a fejedelmek is segíthetnének ennek kivitelezésében, kölcsönös buzdítás és tanácsadás útján, és az ő tekintélyüket is felhasználva. De ilyen nagy zavarodottságban mégis magát az Urat kellene kérnünk, hogy ő maga mutasson utat számunkra.

Pellican arról tájékoztat, hogy te kedves és barátságos válaszlevelet kaptál Luthertől, melyből Grynee azt erősítette meg, hogy ő sok reménységet táplál a békesség kimunkálására nézve. De amit nem tudunk igazán megérteni, látva, hogy az az egyház, mely közeli szomszédságban van velünk, s így nagyon könnyen kommunikálhatna velünk minden dologban, nem tart minket méltónak arra, hogy esetleg alkalmasak lennénk egy emelt szintű tárgyalásra.

Ha lehetőség nyílik reá, kérlek, ne sajnáld tőlünk, hogy legalább a dolgok lényegéről, summájáról tájékoztass minket a levelet illetően. Farel köszönt téged.

Megtennéd, hogy üdvözléd nevében, nem akármilyen megbecsüléssel az én igen mélyen tisztelt testvéreimet az Úrban, a te kollégáidat is: Pellicant, Leót, Theodorét, Bibliandert, és emellet Phyrisiust. Kívánom, hogy az Úr őrizzen téged biztonságban az Ő országának előrehaladására.

Calvin

(Fordította: D. Szabó Dániel)

A levélhez fűzött megjegyzések az eredeti anyagban:

Bucer és Capito nagy odaadással fáradoztak a Svájci Ref. Egyház egységén és a német reformációval való egységen. Luther nem ellenezte ezt a törekvést, és 1537-ben, december 1-jén írt levelet a svájci református közösségeknek, mely igen türelmes és békülékeny hangú volt, s melyben a következő sorok is olvashatók: Bucernak és Capitonak a fáradozását jó szívvel lehet támogatni, feltéve, ha félre tudjuk tenni mindazt, ami támadó jellegű, és hasonló szándékú egységben helyt adunk a Szentlélek vezetésének és irányításának, hogy így továbbléphessünk kegyes és testvéri egyetértésben. Kétségtelenül, amennyire rajtunk áll, és különösen, ami engem magamat illet, kivetem mindazt, ami alkalmat adhatna a támadásra, sőt megölellek benneteket hitben, jóakarattal és szeretetben.

Még ugyanebben az évben, 1537. december 6-án ezt írja Luther: azért írom ezeket, hogy tudj róla, hogy a mi szívünk nyitott és őszinte a megegyezés reménységében. Bárcsak az Úr maga vinné teljességre ezt az ügyet. Hasonlóan egy Bullingerhez írott levélben (1538. március 4.), mely érzésekkel emlékezik meg Luther Zwingliről és Öcolampadiusról. Nyíltan kijelenthetem, hogy miután láttam és hallottam Zwinglit Marburgban, őt úgy tekintem és értékelem, hogy kiváló férfiú, hasonlóan Öcolampadiust is, így a velük történtek nagyon elcsüggesztettek.

Hendrich Bullinger 1504-ben született Bremgartenben és 1529-ben ugyanitt lett lelképásztor. Zwinglivel szoros barátságban volt és utódja is lett, miután ő 1531-ben a kappeli csatában meghalt. Rendkívül bölcs, békességes reformátor volt, sokakkal tartott kapcsolatot, így Melanchtonnal, Crammerrel, Calvinnal és Bezával is. 1566-ban jelentette meg a Svájci Hitvallást, mely a reformáció egészére hatást gyakorolt. 1575-ben Zürichben halt meg, óriási irodalmi és levelezési anyagot hagyva maga után.

Felhívás tagjainkhoz!

Ebben az évben lesz 400 éve, hogy Pápán 1617-ben megalakult az első presbitérium. Az évfordulót augusztus 18-20. között a 15. Országos Presbiteri Konferencia keretében készülünk megünnepelni és ebből az alkalomból márvány emléktáblát szeretnénk felavatni a templom vagy az Akadémia falán. Mivel ez minden presbiter ünnepe, közadakozást hirdetünk ennek a költésgeire. Ha tagjaink csupán néhány száz forintot szánnak erre a célra, hamar összejön a kb. 100 000 Ft-os fedezet az elkészítésére. A tábla mérete 50x70 cm, szövege az alábbi lenne:

„...presbitereket állíts szolgálta
városonként, ahogyan meghagytam neked” (Tit 1,5b)

Hálás emlékezéssel a 400 éves évfordulón
az ország első presbitériuma megalakítására,
melyet Kanizsai Pálfi János pápai esperes hívott össze.
Közadakozásból
a Magyar Református Presbiteri Szövetség tagjai
2017.

Adományaitk juttassák el a Szövetséghez, akár tagdíjjukkal egy csekken, vagy irodánkban készpénzzel, vagy banki átutalással, a közlemény rovatban „KPJ” megjelöléssel.

Református kegyességünk elfelejtett formája: a böjt

„...szíveteket és nem ruhátokat kell megszaggatni” (Jóel 2,13)

DR. FODOR FERENC

Ha református emberek között a böjt szóba kerül, még a Szentírást rendszeresen tanulmányozók is bizonytalanságot éreznek. Mit jelent ez? Koplalást? A középkor aszkétáinak életidegen felfogását? Van-e a böjt bibliai tanításának ma is érvényes üzenete? – kérdezzük. Növeli a bizonytalanságot, hogy valamilyen formában minden vallásban fellelhető. Nem csak a bibliai, hanem a Biblián kívüli vallások is ismerik.

Református Bibliaolvasó Kalauzunk s az egyházi kiadású naptárak évről-évre feltüntetik böjt első vasárnapját. Országszerte sok gyülekezetben – Sárospatakon is – olyankor úrvacsora osztás van.

Vallástörténeti szempontból jellemző a böjtre egyfelől, hogy meghatározott időben (böjti idő) gyakorolták; másfelől meghatározott célok és működés, melyek a böjtöt pozitívan értékelik; végül pedig a vallások fejlettebb fokán a böjti szokások viszonylagossá válása és megszűnése, a böjt valódi céljának elnyerése. A böjtöt az Ószövetség népe is ismerte és heti rendszerességgel gyakorolta, az Újszövetség népe pedig átvette. A próféták felléptek a böjt tartalmát veszített, csak külsőségekre épülő, magamutogató gyakorlata ellen (Ézs 58,1-5; Zak 7,14 kk.) – Jézus ugyanúgy (Mt 6,16). Ezután a középkori egyház is átvette és pontosan meghatározta gyakorlásának módját, a böjtben elfogyasztható ételeket. A reformáció sem utasította el, de Luther harcolt a böjt érdemszerző mivolta ellen. „Finom külső nevelő eszköznek” tartotta, mely által Jézus kereszthalálára emlékezve „az anyaszentegyházban a mi édes Urunk Krisztus szenvedéséről énekelni és prédikálni szoktunk.” Egyházunk rendjében is az Úr Jézus szenvedéstörténetének időszakát vezeti be böjt időszaka.

A böjt bibliai tartalmát tekintve szorosan összefügg az imádsággal. Tehát az imádságért van, azaz az imádságnak egy külső eszközzel szigorított formája. Ekkor egy általunk meghatározott időre megvonjuk magunktól kedves ételeinket, italainkat és tartózkodunk azoktól a nélkülözhető – általában kényelmünket szolgáló – szoká-

sainktól, melyek végzésében különösképpen is örömmel leljük. Így, ha az általunk meghatározott időn belül ezek hiányát érezzük, gondolataink késszé válhatnak könnyörögni azért, ami miatt böjtöt hirdettünk magunknak. A böjt olyan fogadalom, ami által időlegesen lemondunk valamiről, ami fontos nekünk, ám nélkülözhető, hogy emlékezetnek okáért egy még fontosabbat imaéletünk fő helyére tegyünk. Kálvin, aki a böjtöt az imádság és az egyházfegyelem részeként tekintette, hogy a böjt idejére nézve a Bibliában nincsen útmutatás, így hát mind az anyaszentegyház közössége, mind egyéni kegyességünk számára magunk által meghatározható idő. Az is tehát, hogy mikor, miért és mennyi ideig böjtöljünk. Kálvin ezzel kapcsolatban így ír: „(a böjt) abból áll, hogy a pásztorok, ahogy az időök parancsa megkívánja, tekintsék kötelességüknek, hogy a népet könnyöregésre vagy nyilvános böjtölésre buzdítsák...” A gyülekezet vagy a nemzet életét döntően meghatározó esemény, próbatétel esetén, vagy ha Isten haragjának jelei mutatkoznak, „szent és minden időkre üdvös rendelkezés az, hogy a pásztorok ilyenkor nyilvános böjtölésre és rendkívüli könnyöregésekre buzdítsák a népet” – írja Kálvin (Inst. IV. 12,14). Kedvenc táplálékaink és szokásaink megvonása emlékeztet bennünket olyan dologra, melynek megvalósulását az imádság által különösen fontosnak tartjuk.

Am a böjtnek Kálvin szerint van egy másik formája is. Nemcsak egyszerűen önmegtartóztatást és az élelem részbeni megvonását jelenti, hanem szerinte egész földi pályánk idején határozza meg az életünket a mértéktartás.

A református emberre legyen jellemző az élet minden területén a mértékletesség. Ételben, italban, vigasságban érezzük azt, hogy van egy határ, amit megközelítenünk és átlépni nem szükséges, mert a Szentlélek ezáltal is emlékeztethet bennünket arra, hogy Isten országának eljöveteleért, szívünk legféltebb vágyáért imádkozni tartozunk.

(Forrás: <http://srta.hu/reformatus-kegyességunk-elfelejtett-formaja-a-bojt>, srta@titek.hu, Blog)

Postaládánkból

Az én reformációm is

500 éve már,
 hogy Luther 95 tétele
 a wittenbergi vártemplom ajtaján
 várja késő kor, késő vándorát,
 hogy vigye magával
 a Reformáció csendes titkát!

Zörget az ígéret kapuján,
 a kőtemplom ajtaján nyílik a remény...
 a templom küszöbén.

Másként nem tehetett,
 hisz Európának megújulás kellett,
 ...és lett Reformáció,
 századokon és Európán átívelő,
 sohasem némuló, örök pecsétet hagyó invokáció!

Boldog titok melengeti szívem,
 mert a Biblia megszólalt mindenféle
 nyelven,
 hogy az elnémuló csendben
 a mennyei kenyér is ott legyen...
 és mint testvérek egy szeretetben,
 az Atyától kapott kincseket
 osszuk meg mindet,
 hogy szóljon és zengjen
 és minden lélekhez utat nyerjen,
 azon az édes anyanyelven!

Kléry Ágnes

Reformáció emlékéve

Emlékiállítással nyitott a felvidéki rendezvénysorozat

Reformációi emlékkiállítás nyílt Királyhelmecen. Az előadásokkal egybekötött tárlat a Zempléni Egyházmegye nyitórendezvénye volt a reformáció ötszázadik, jubileumi évének tiszteletére. *Sola Scriptura – Egyedül a Szentírás – erre hívja fel a figyelmet a megnyílt tárlat.*

Az emlékkiállítás ötletgazdája a Királyhelmeci Református Egyházközség. Millisits Máté művelődéstörténész szakmai irányításával 11 tablón mutatják be a reformáció folyamatát. 1-1 tablót a Zempléni Egyházmegyére, illetve a Királyhelmecre vonatkozó történéseknek szenteltek.

„A látogató megismerkedhet az előreformátorokkal: Husz Jánossal, vagy a még hamarabb élt előreformátorral, például Vald Péterrel, és aztán, a reformáció idején egyes magyar és nemzetközi személyiségekkel, Luther Mártonnal, Kálvin Jánossal, avagy a magyarok közül Szenci Molnár Alberttel és Károlyi Gáspárral. Ezen kívül készült tábló a protestantizmus zengő örökségéről, zenei örökségéről és a gályarabokról is” – mondta Millisits Máté művelődéstörténész.

A tablók mellé gyerekfoglalkoztató múzeumpedagógiai eszközök társulnak, amelyek ugyancsak a reformáció személyiségeire, vagy az egyházmegye legősibb templomaira utalnak.

Molnár István, Királyhelmec lelkésze nem titkolja, nemcsak az a céljuk, hogy helyben, a város oktatási intézményei számára legyen elérhető a tárlat, bemutatva ezzel a reformáció történelmét, céljuk az is, hogy a kiállítást kölcsön adva az egyházmegye gyülekezeteinek, mindenütt a helyi megemlékezéseken meg tudják mutatni, mi is történt a 16. században.

A Bodroközi Magyar Közösség Házában tartott kiállítás megnyitó egyben nyitórendezvénye volt a Zempléni Egyházmegye jubileumi évének. *Kendi Csaba*, az egyházmegye esperese ünnepi áhítatában utalt a reformáció üzenetére, annak fontosságára a 21. századi ember számára. „Mindenképpen arra ösztönöz bennünket, hogy felelősséggel álljunk hitünkhöz, hitvallásunkhoz, és arra is ösztönöz, hogy azt a lelki örökséget, amit mi kaptunk, azt mi magunk is felelősséggel hordozzuk tovább. Ez jelenti a mi hitbéli örökségünket, de ez jelenti a nemzethez való tartozásunkat is. S jelentőségét vizsgálva elég csak arra a fontos pontjára gondolni a reformáció mozgalmának, aminek révén elindult az anyanyelvű irodalom Európa-szerte, avagy elindultak a nemzeti bibliafordítások” – hangsúlyozta Zempléni Egyházmegye esperese.

A Felvidéken 230 lelkész lát el lelkési szolgálatot. A népszámlálási adatok szerint Szlovákiában körülbelül 100 ezer református él.

Sorsok – énekeink háttérében (XIV.)

Hallelujah!

„Fiaim!
Csak énekeljetek...”

**Fejes István
(1838–1913)**

A magyar reformkor az isteni kegyelem kiáradásának rendkívüli időszaka. Van benne fájdalom és sok ígéretes kezdet. Duna árvíz

(4500 lakóház omlott össze a 6000 házból álló Pesten). Az ifjabb Wesselényi Miklós – bár felségsértési per indult ellene – 72 óra alatt 600 embert mentett ki az árból! Kölcsey Ferenc, aki tántoríthatatlanul küzd azért, hogy a magyar országgyűlésen magyar nyelven lehessen beszélni, írni. Ám 1838-ban váratlanul meghal.

1838 elején egy kicsiny faluban, Legegyén született Fejes István. Szomszédokon kívül senki nem hallotta a hírt. Ám még 200 év múlva is milliányi magyar református éneklí: „Egyedüli reményem, ó Isten, csak te vagy. / Jövel és nézz meg engem, magamra ó ne hagyj...” Gyerekeket nevelő szülők,

kórházi betegek, politikai foglyok, avagy Sas Kálmán érmihályfalvai lelkész, kivégzése előtt...

Fejes István sok mindent elért, de talán ezért az egy énekért kellett megszületnie. Manapság Szlovákiában Lehynanak nevezik a Sátoraljaújhely közeli Legenyét. (Trianon „szakértő” urai a szelíd Ronyva patakot hajózható folyóvá nyilvánították.) A szülőhely elveszett, de megmaradt a 276. sz. dicséret. Ezt még a globalista uraságok sem vehetik el, amíg szülők gyermekeiknek megtanítják. Az idők folyamán de sok embert segített meg ez az ének.

Mit tudhatunk meg „dióhéjban” Fejes Istvánról? A sátoraljaújhelyi eklézsia lelkésze, majd Zemplén esperese, a pataki kollégium kurátora, végül püspök. Számos népszerű éneket szerzett. Az egész országban énekeltek őket. A 276. énekben nem csak Istenről szól a lélek igazabbnál igazabb dolgokat, hanem Istennel beszélget. Nem akármilyen válaszokat kap. Nem olyanokat, hogy „majd az idő begyógyítja a sebeket”, vagy „rossz után csak jó jöhet”. Nagyon is valósággról szól. A „valódi” valósággról! „Földi jó és

szerecsse mulandó, mint mi magunk / De a hit drága kincse örök és fő javunk. / Hitünk áll rendületlenül: hogy Isten véd szünetlen / élünk vagy meghalunk!”

Ezt éneklí Kárpátaljától Kanadáig minden magyar református. Mondták a Gulágon és Boriban. S amíg idehaza is ezt éneklí, a pokol kapui sem zárják rabságba. Fejes István kiváló hymnológus, azaz ének- és zenetudós. Ám szavait nem az elméletek sugallják, hanem a Szentlélek Úr Isten. Földi életpályáját 1913-ban – nehéz idők kezdetén – fejezte be. Ám a 276. éneket – élete fóművét – utra- valóul adta népének.

Nem lenne teljes a kép, ha nem említénék meg, hogy Sátoraljaújhely – hiába megyeszékhely – gyülekezetként gyengébb volt egy kis falunál. A rossz szervezés, a fősvénység és a hiú önteltség – „a szomszédos Sárospatak majd megteszi, amit kell...” – a csőd szélére vitte az egyházközséget. Pedig volt 3 papja, tanítója, presbitériuma. A súlyos kufsteini fogságból hazatért Kazinczy Ferenc, mint kurátor hozta rendbe az eklézsiaát. Fejes István pedig tartalommal töltötte meg a megújult gyülekezetet. Ennek történetét is ő írta meg. (Manapság a városon megy át az országhatár. Ez a trianoni urak „bölcsségét” hirdeti.)

„Mindennapi” természettudomány (5.)

DR. NAGY MIHÁLY

A címből kiderül, hogy lesz szó természettudományról is. A jelző – mindennapi – kétféle értelemben is ideillőnek gondolom.

Először is azért, mert ezekben a rövid írásokban nem lesznek a legtöbb emberből idegenkedést kiváltó képletek, táblázatok. A bennünket körülvevő természet mindennapi, általunk ismert jelenségeiről lesz szó.

A jelző másik vonatkozása a Máté 6,11-gyel kapcsolatos. A Hegyi beszédben olvasunk róla, hogy amikor Jézus imádkozni tanít, a mintaimádság egyetlen, a szükségleteinkre vonatkozó kérése így hangzik: „mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”. Ahogy a testünknek minden nap szüksége van táplálékra, a lelkünk is táplálásra szorul. Ennek egyik lehetősége az Isten Igéjének tanulmányozása, de lelki táplálék az imádkozás is.

A természettudományok területéről válogatott, itt következő példák mindig rendelkeznek bibliai vonatkozással. Ezáltal azt szeretném megmutatni, hogy a teremtett világ törvényei és a Biblia, a keresztyén gondolkodás nem állnak ellentétben, sőt, inkább kiegészítik egymást.

Még egyszer a kölcsönhatás törvényéről

Idézzük fel a Newton 3. törvényével kapcsolatban már végig gondolt kísérletet. A sima jégen egymással szemben álló két korcsolyázó közül az egyik hirtelen elhátározással maga felé húzza a társát. Mi lesz az eredmény?

Egyszerre kezdenek el egymás felé elmozdulni.

A mozgást figyelve, nem tudjuk eldönteni, melyikük volt a kezdeményező. Csak

a mozgásra figyelve, eltűnik a különbség ok és okozat közt.

Akkor mi történik, ha mindkét korcsolyázó azt várja, hogy a másik legyen a kezdeményező?

Mi történik? Semmi sem fog történni. Csak állnak, szemben egymással.

Az esemény bekövetkezéséhez tehát az egyik korcsolyázó kezdeményezése szükséges. Ha ez bekövetkezik, akkor viszont

a folytatásban már nincs különbség a kölcsönhatásban résztvevő két fél közt. Nincs nyertes és vesztes, csak két eredményes kísérletező. Ezért nevezik a Newton 3. törvényét a kölcsönhatás törvényének.

A Hegyi Beszédet tekinthetjük úgy, mint Jézus sorozatban elmondott tanításainak vázlatát. Ennek az egyik legfontosabb mondata így hangzik: „Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük” (Mt 7,12).

Sokan érzik úgy, néha talán mi is közéjük tartozunk, akik azt gondolják, a meg nem értés áldozatai. Nem kapják meg környezetüktől azt a megbecsülést, elismerést, ami jogosan megilletné őket. Rossz hangulatuk oka – gondolják –, hogy ellenséges világ veszi őket körül. Mindnyájunknak szól a Jézustól idézett mondat, nem véletlenül adja bibliafordításunk az arany szabály nevet neki. Ne várjunk a másiktól. Legyünk mi a jó kezdeményezők. Emberek tömegei nem fognak egyszerre a jó kezdeményezők lenni. A keresztyén ember azonban, aki Isten szeretetét már megtapasztalta, lehet a kezdeményező, lehet Isten szeretetének továbbítója.

Az emberek többsége a barátságos közeledést nem szokta visszautasítani, sőt hasonlóan válaszol.

KÖVESPATAKI LÁSZLÓ

Tavaly reformációi számunkban írtam a muzulmánok Európába irányuló népvándorlásáról, s annak várható követke-

ményeiről. Európai letelepedésük első várható következményeként pedig a nők szabadságjogai elleni támadást jelöltem meg (ott, ahol helyileg többségbe kerülnek a bevándorlók). Most azért térek vissza erre a témára, mert úgy tűnik, nem évtizedes távlatban, hanem már napjainkban bekövetkezik, amit „megjósoltam”.

Még karácsony előtt lehetett látni a tv-r riportot arról, hogy francia városok sorában (persze olyan városokban, ahol sok bevándorló muszlim telepedett meg) kitiltották a nőket a presszókából, s egyéb vendéglátóhelyekről; nem szolgálhatják ott ki

NYITOTT SZEMMEL

Mi vár Európára?

őket – de még csak be sem mehetnek...! Aztán a karácsony újabb terrortámadások hírére hozta, s a média (érthetően) inkább azokkal foglalkozik, hiszen ott már emberéletekről van szó, s nem is kevésről... Pedig a franciaországi muzulmánok csendes terrorja – szerintem – még nagyobb veszélyt jelez, mint a robbantatóké! Ugyanis arról van szó, hogy a bevándorlók ott hatósági jogokat gyakorolnak; azt is lehet mondani, hogy (helyi szinten) átvették a hatalmat, amikor született francia állampolgárokat korlátoznak jogaikban olyanok, akiknek meg kellene köszönniük, hogy beengedték őket... Hát igen! Ezáltal is bizonyítást nyer, hogy ez a bevándorlás a hódítás újszerű formája!... S ha

Európa bénultan tűri ezt a hódítást, akkor a nem is távoli jövőben az iszlám követőinek diktatórikus uralma alá kerül. Ez nyilván sötét kilátás az egész „benszülött” európai lakosság részére, de legfenyegetőbb ezen belül a keresztyének számára. Jobb esetben az egyiptomi kopt-keresztyének, rosszabb esetben a szíriai vagy az iráni keresztyének sorsára számíthatnak.

Úgy érzem, mi magyar református keresztyének hálát adhatunk Istennek, hogy olyan országban élünk, amely (vele egyetértő közép-európai országokkal együtt) gátat szab a lehengerlő áradatnak. Az új esztendőben is imádkozzunk érte, hogy óvja meg az Úr hazánkat, áldja meg önvédelmi törekvéseit!

A Reformáció500 református eseménynaptára

Kedves Olvasónkat rendszeresen tájékoztatjuk az előttünk álló 1-2 hónap fontosabb református eseményeiről, melyek az 500. évfordulóhoz kapcsolódnak. Igyekszünk kárpát-medencei tekintést is nyújtani. (drbl)

2017. FEBRUÁR

Jótekonysági bálók – Mezőtúr, Református Kollégium Sportszarnok (február 11.); Földes, Karácsony Sándor Általános Iskola (február 18.); Debrecen, Kölcsey Központ (február 24.). – *Ünnepi Egyházkerületi Közgyűlés a 450 éves Debreceni Zsinat emlékére*, Debrecen, Református Kollégium Oratóriuma (február 25.).

2017. MÁRCIUS

„Teológus Tavasz” Doktorandusz Konferencia, Debrecen – nemzetközi konferencia fiatal kutatók részvételével, téma: az egyház megújulása a reformációra emlékezve, Ref. Hittudományi Egyetem (március 10-12.); A lipcsei Tamás-templom kórusának fellépése a Nagytemplomban, Debrecen (március 16.); Református Egyetemisták Kárpát-medencei Találkozója, Református Egyetemi Gyűlekezet, Szeged (március 17-19.).

2017. ÁPRILIS

Hálaadó istentisztelet és ünnepség – a nyíradonyi gyülekezet alapításának 70. évfordulója alkalmából a templomtorony gömbjében újra elhelyezik a gyülekezet alapító okiratát, Nyíradony (április 14.). *Központi állami kiállítás megnyitója*, Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum (április 26.).

DÉLVIDÉK

– *Kálvin és Luther szoboravatással* – A központi ünnepséget a szerémségi *Maradékon* tartják, de kiemelt esemény lesz Hertelendyfalván és Nagybecskerekén is. A *Szerbiai Református Keresztény Egyház* legkisebb anyagyülekezetében a reformáció megindulása mellett a szerémségi huszita bibliafordításra is emlékeznek majd, ide várják a Kárpát-medencei reformátusság küldötteit és az állami képviselőket is. Az al-dunai református székelyek falujában ökumenikus szellemiségű ünnepség lesz. *Hertelendyfalva* központi tere két protestáns templom áll egymás mellett, a szlovák evangélikusoké és a magyar reformátusoké. A szervezők reményei szerint a rendezvény része lehet egy-egy Kálvin- és Luther-szobor felavatása, illetve a Vajdasági brigádok tere átnevezése is: a közterület neve a jubileumi évtől Reformáció terére változna.

A „Két könyv” (2. rész)

Benkő Ferenc nagyenyedi tanár a hit és a természettudomány viszonyáról (1790)

VICZIÁN ISTVÁN

Fontosnak tartotta, hogy nem lehet összekeverni a két könyv használatát. A természet ismerete nem igazíthat el az üdvösség dolgában, de az erkölcsi tanításban jól használható, amint arra éppen a Biblia is példát ad:

„szükséges... a' Természeti dolgoknak Históriaja, mellyekből hogy az idvesség dolgát tanítsák, tsak hasonlatosságokban-is, azt nem jovallhatom; de hogy az erköltsi tselekedetekről való Tanításokban sokszor hathatóson élhetnek azokkal a' Népek serkentésére, azt látom a' Prófétáknak, és még a' Kristusnak tanításaiban-is.”

Egy másik 18. századi magyar tudós református lelkész, a hódmezővásárhelyi Szőnyi Benjámín (1717–1794) a két könyv gondolatát versben így fogalmazta meg:

Isten... „Magáról is adott két bizonyságokat,
A' Teremtéseket és Szent-Írásokat”.

A legújabb korból is találunk példát a „Két könyv” szemléletének átvételére. Benkő Ferencnek ezt a mondását választotta motójául az a közös geológus-teológus konferencia, amelyet a Föld Bolygó Nemzetközi Évében, 2008-ban, Sopronban rendeztek, és aminek az előadásait 2009-ben ki is adták.

A 18. századi, természettel foglalkozó teológia azonban sokszor nem fordított elég figyelmet a két könyv értékének olyan világos megkülönböztetésére, mint amit Benkő Ferencnél találunk. A felvilágosodás hatására volt egy olyan hamis optimizmus, hogy a teremtet világ tanulmányozásával, pusztán a józan ész segítségével eljuthatunk a keresztyén hit igazságainak, magának Istennek meg-

ismerésére. Ezért is jelentős egy másik kollégiumi diák, a debreceni Nagy Sámuel munkája, aki egy fontos német teológiai munkát, Sander: „Az Istennek jósága és bölcsessége a természetben” (1794) címűt fordította magyarra, de ki is egészítette a saját gondolataival. Ezekben a kiegészítésekben éppen erre a kérdésre tér ki. Kiemeli, hogy Isten megismerése szempontjából a „két könyv” nem egyenértékű. Hasonlata szerint, míg a természetben Isten lába nyomát fedezhetjük fel, addig a Szentírásban az ő arca tükröződik. „Igen nagy különbség vagyon valamely ember orcájának és annak lábai nyomának szemlélése között”. Egy paradox állítása is ugyanezt fejezi ki: A természet „az isteni tökéletességnek egy ékesen szóló néma tanúja”.

Ezzel, hogy különbséget tesznek a két könyv haszna és értéke között, Benkő Ferenc is, Nagy Sámuel is Kálvin János követői, aki szerint a teremtmények „néma tanítók”, míg a Szentírásban Isten a maga „szentséges ajkait nyitja meg” (Institutio I.6.1). Itt Kálvin a 19. zsolnárt magyarázza, amelyben először arról van szó, hogy az egek hogyan dicsérik hangtalanul is az Urat, utána azonban áttér a zsolnárt az Isten törvényének, mint az ő kijelentésének dicséretére. Egy másik helyen Kálvin arról beszél, hogy „az égnek és földnek azt a nagyszerű színpadát (magnificum theatrum)... szemlélve meg kellett volna bölcsességben ismernünk Istent. De mivel – a bűn miatt – ebben olyan kevésre jutottunk, most a Krisztusban való hitre hívogat, amelyet... alázatosan el kell fogadnunk, ha vissza akarunk térni Teremtőnkhez és Alkotónkhoz” (II.6.1).

Tehát a Teremtőhöz az igazi út nem a természet vizsgálatán, hanem a Krisztusban való hiten keresztül vezet.

Presbiter a presbiterekhez

FERENCZI ISTVÁN / ERDÉLY

Nagyon sokszor feltevődik a kérdés, hogy mi igazából a presbiter feladata. Sokan talán úgy lesznek presbiterek, hogy nem is igazán tudják, mit vállalnak.

Honnan tudhatjuk meg, hogy mi a feladatunk? A keresztyén ember legfontosabb útmutatója a Biblia. A református embernek a Szentírás után a Kánon a másik iránytűje.

Mit mond a Szentírás?

„ViseljeteK gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett” (ApCsel 20,28).

Mit mond a Kánon?*

28. § A presbiter az egyházközség lelki, szellemi és anyagi ügyeinek intézésében, az egyházi önkormányzat gyakorlásában és az egyházi felelősség fenntartásában közreműködő egyházközségi tisztségviselő.

Kötelességei:

f) rendszeresen látogatja az egyházközségnek felügyeletére bízott tagjait, különösen az elhagyottakat, betegeket, a lelkigondozói és missziói munkában a lelkipásztornak segít, látogatásairól a lelkipásztornak jelentést tesz.

Tehát úgy a Szentírás, mint a Kánon arról beszél, hogy a presbiternek nem csak az a feladata, hogy az anyagiakra figyeljen, rendben legyen a templom, kényelmes legyen a lelkes lakás és minden egyházi épület kifogástalan állapotban legyen. Félreértés ne essék, nem arról van szó, hogy ezek nem fontosak, sőt, de van egy ennél sokkal fontosabb feladatunk is!

Mit olvastunk az említett Igében? „ViseljeteK gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek...” Kinek, kiknek szól ez az Ige, és ki mondta? Pálnak Jeruzsálemben kellett mennie, és Milétozba hívta az efézusi gyülekezet véneit, azaz presbiterait, hogy elbúcsúzzon tőlük, és többek között ezt mondta nekik. Ez nem csak az efézusi vénekre vonatkozik, hanem a Szentírásban, Pál apostolon keresztül nekünk, ma élő, szolgálatot vállaló presbitereknek is mondja az Úr. De, amint olvashattuk, Református Egyházunk jogszabálya, a Kánon is többről beszél, mint az anyagiakkal való gazdálkodás. Tehát, nem én találtam ki mindazt, amiről itt írok.

Először vizsgáljuk meg, kié is az Egyház?

1. Sokan úgy vélik, hogy a lelkipásztoré.
2. Mások a lelkipásztor mellé még odasorolják a gondnokot és a presbitériumot.
3. A harmadik felfogás szerint az Egyház a mienk, mindnyájunké.

A fenti három állításból egy sem igaz! Az Egyház nem a lelkipásztoré, nem a presbitériumé, és még csak nem is a gyülekezeti tagoké! A Szentírás az mondja, hogy az Egyház Istené! Ézs 43,1 azt mondja: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” Ezt mondja nekünk egyen-egyenként. Ha ez így van, mivel az Egyház az egyháztagokból áll, ebből az következik, hogy az Egyház Istené. Tehát az Ővé, de ránk bízta, hogy viseljük gondját! Gondoljunk bele, ha van valamink, nagyon vigyázunk rá, de ha kölcsönkapunk valamit, sokkal fokozottabban vigyázunk rá, mert azt vissza kell adnunk a tulajdonosának, el kell számolnunk vele.

Azt is nagyon fontos figyelembe vennünk, hogy nem egy olcsó,

értéktelen valamiről van szó, hanem egy nagyon drága, értékes kincsről. „...legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett.” *Krisztus a vért ontotta, az életét adta érte!* Minden egyes egyháztagért.

Ez a tudat óriási felelősséggel kell eltöltsön bennünket!

Kitől van a megbízásunk?

Az idézett Ige ezt mondja: „ViseljeteK gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek...”

Kétféle megbízásról beszélünk: egy isteni és egy emberi megbízásról. Az Ige szerint Isten Szentlelke tett minket őrizővé, az emberi megbízást meg a gyülekezettől kaptuk, amikor megválasztottak.

Miért végzem ezt a szolgálatot?

Nem mindegy, hogy mit, miért teszünk. Azért teszem a dolgomat, mert megválasztottak, mert elvárásoknak akarok megfelelni, magamnak vagy másoknak akarok bizonyítani, vagy így akarom elérni azt, hogy elismerjenek, felnézzenek rám?

Lássuk, mit mond a Szentírás!

„A közöttetek levő presbitereket tehát kérem én, a presbitertárs és Krisztus szenvedéseinek tanúja, valamint eljövendő dicsőségének is részese: legeltessétek Isten közöttetek levő nyáját, *ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkesedéssel, hanem készségesen, ne is úgy, mint akik warkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak. És amikor megjelenik a főpásztor, elnyeritek a dicsőség hervadhatatlan koszorúját*” (1Pét 5,1-4).

Egyszer azt olvastam, hogy Abraham Lincoln, az Egyesült Államok egyik legmeghatározóbb elnöke, elment egy rabszolgapiacra. Ott látta, hogy a rabszolgatartók adják-veszik a rabszolgákat. Azt is megfigyelte, hogy az egyik helyen egy szép, csinos, fiatal rabszolgányira folyt az árverés, és az egyik rabszolgatartó árgus szemekkel bámulva a lányra, mindenkit próbál felüllicitálni. Lincoln érezte, hogy ez a rabszolgatartó nem feltétlen azért harcol ezért a lányért, mert dolgoztatni akarja, hanem mocsos szándékai vannak vele. Így hát Lincoln is beszállt az árverésbe, és mindenkit felüllicitálva, megvásárolta a lányt. Amikor kifizette érte az árat, írt egy felszabadító levelet, odaadta a lánynak, és azt mondta: „Mától kezdve szabad vagy, azt teszel, amit akarsz.” A lány azt kérdezte: „Tényleg azt tehetek, amit akarok?” Lincoln mondta, hogy igen. Erre a lány azt mondta: „Akkor Lincoln úrnak szeretnék szolgálni.”

Valahogy ilyen kellene, hogy legyen a mi szolgálatunk. Ne azért, hogy..., hanem azért, mert...!!! *Ne azért, hogy jó pontokat, „piros” pontokat szerezzek. Hanem azért, mert hálás vagyok Istennek azért, mert Egyszülött Fiát adta értem!* És akkor már nem külső kényszer hajt, hanem belső késztetés vezérel. Akkor már nem izzadságszagú az, amit teszek, hanem örömteli.

Lehet, hogy sokan azt mondják, nincs időm minderre. Testvéreim! Mindenkinek arra van ideje, amit fontosnak tart! Mindaddig, amíg azt hiszem, hogy az én időmről, az én pénzemről, az én érdememről van szó, addig nehéz lemondanom ezekről. Miután rádöbbenek arra, hogy mindez *nem az én szerzeményem, nem az én ügyességemnek a gyümölcse, hanem mindezt Istentől kaptam, már sokkal könnyebben tudok áldozatokat hozni!* Már nem beszélek az én időmről, az én pénzemről, az én érdememről! A keresztyén szolgálatnál nincs csodálatosabb és hasznosabb időtöltés!

„*És amikor megjelenik a főpásztor, elnyeritek a dicsőség hervadhatatlan koszorúját*”.

* A szerző az Erdélyi Egyházkerület Kánonjára hivatkozik.

Megalakult Nyírségi Egyházmegyei Területi Szervezetünk

DR. SZILÁGYI SÁNDOR

Régen várt nagy nap érkezett el a Nyírségi Református Egyházmegyében 2016. december 17-én. Nagykállón tartottak alakuló közgyűlést nyírségi tagjaink. Ezt megelőzőleg már két évtizede szorgalmazták nagy elődeink, például akkori főtitkárunk, majd elnökünk, áldott emlékezetű Balla Tibor, majd később dr. Ritoók

Pál és elnökségünk sok más tagja is. Imádságunk meghallgatásra talált *dr. Gaál Sándor* esperes támogatásán keresztül. Már ezt megelőzőleg, november 5-én, ugyancsak Nagykállón tartott egyházmegyei csendesnapon egyértelmű támogatásra talált a megalakulás, sőt, már jelölések is születtek az elnök és a titkár személyére.

Dr. Bodnár Ákos diakóniai tanácsadónk nyitó áhítatában, melyet a Ján 14,1-11 alapján tartott, kiemelte a 8., 9. és 11. verset. A hit tényé vált volna, ha Fülöpnek megjelenik az Atya – de a hit a reménylett dolgok valósága. Ott volt köztük a Messiás, mégis mást kerestek?! Mintha a XXI. században is ez lenne a helyzet. Keresik az élet nyomait a Marson meg másutt, de itt a Földön sincs élet Krisztus nélkül. Nem kell más, csak az, amit Krisztus parancsolt: szeressék egymást. Karácsonykor ne a rugdalózó csecsemőt, hanem a Megváltót keressük!

Dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök vezette le a közgyűlést, amelynek a jegyzőkönyvét *Váczai Gábor* szövetségi titkár vezette. A megalakulás kimondása után a közgyűlés meg is választotta a jelöltek, így elnökké *dr. Vonza Tibor* c. főorvost, nagykállói presbitert, titkárrá pedig *Kis Böndi Jánost*, nyíregyháza-városi presbitert egyhangúlag választotta meg a tagság. Ezúton is szeretettel köszöntjük az új tisztségviselőket és imádkozunk a Szentlélek erejéért szolgálatukhoz, a nyírségi presbiterok és gyülekezetek javára.

Az ügyvezető elnök a jelen lévő tagoknak kiosztotta a Szövetség nemrég elkészült jelvényeit, és felhívta a figyelmet a Presbiteri Füzetek új, tematikus kiadására, amely négy kötetben (Bibliaismeret, Hitvallás- és felekezetismeret, Gyülekezetépítés, Egyházismeret) most került ki a nyomdából, és amelyeket az Em-

beri Erőforrások Minisztériumának támogatása révén díjmentesen adhatunk oda tagjainknak. Kérte, hogy aki igényli, most vigye a köteteket magával. Felhívta a figyelmet a 2017. év fontos eseményeire, mint a reformáció 500 éves jubileuma, az első presbiterium megalakulásának 400 éves évfordulója, valamint az országos presbiterválasztások. Helyi esemény lesz június 10-én a nagykállói Nagytemplomban rendezendő egyházmegyei presbiteri konferencia is.

Ezután átadta a szót *dr. h.c. Szabó Dánielnek*, nemzetközi tanácsadónknak, aki beszámolt a világ keresztyénségét érintő fontosabb kérdésekről. Magával hozott egy bőrdnyű könyvet, köztük olyanokat, amelyek vallási szempontok szerinti demográfiai adatokat tartalmaztak a világ összes országára. Elmondta, hogy nagy nemzetközi szervezet fáradozik azon, hogy a Szentírást minden nyelvre lefordítsák, benne olyan nyelvekre is, ahol még nincs írásbeliség és az ábécéjüket is még ki kell dolgozni. Meglepő arányokat eredményez a statisztikai elemzés. Így pl. a Föld lakosságának 55%-a Ázsiában, 21% Európában, 14% az amerikai földrészen, 8% Afrikában él; összesen 70% színesbőrű, 30% fehér ember, 70% másvallású, 30% keresztyén. A teljes lakosság 6%-a birtokolja a Föld összes vagyonát. 80%-nak nincs elfogadható otthona. Dél-Koreai élményeivel illusztrálta, hogy nem lenne szükség társadalmi ellenőrzésre, ha mindenki Krisztus tanításai szerint élne. Rámutatott, hogy a XVI. században a moszlim világ előretörése miatt visszaszorult a keresztyénség, amikor Isten akaratából elindult a reformáció magvetése és a küldetés új hulláma. A XX. században az európai háborúk és tragédiák idején robbanásszerűen gyarapodtak a protestáns keresztyén gyülekezetek Ázsiában, Afrikában és Dél-Amerikában. Ezalatt Európa „fáradt” földrészé vált, teret engedve a materializmus térhódításának. Melyek ma a keresztyénségre leselkedő nagy veszélyek? Egyik a neoprotestáns felekezetek rohamos terjedése, ami a lelkészképzés felhígulásával és a szinkretizmus, a pogány elemek beszívargásával jár. A másik a keresztyén-üldözés, amelynek a kutatására a magyar kormány államtitkárságot is létrehozott. Évente 200 ezren válnak az üldözés mártírjaivá. A harmadik: azoknak a nagy isteni ajándékoknak a fel nem ismerése, amelyekkel szolgálhatunk a társadalomnak. Példája ennek a szolgálatnak a Szövetség körlevele, amelyet minden karácsonykor – egy kis ajándék kíséretében – eljuttat a parlamenti képviselőkhöz.

A közgyűlés befejezése előtt az új elnökség két tagja tett bizonyosságot belső elhívásáról és kérte a tagság imádságos és konkrét segítségét szolgálatához. A záró imaközösséget az egész közgyűlés házigazdája és pártfogója, *Horváth György* ny. nagykállói lelképásztor vezette, és megáldotta az Ige szavaival a megjelenteket.

Dr. Vonza Tibor, Dr. Szilágyi Sándor és Kis Böndi János

Egymást követő karácsony esték cigány gyülekezeteinkben

D. SZABÓ DÁNIEL

Közel s távolabb élő cigány kapcsolatainkon belül a legközelebb álló az a 6 zempléni, ill. királyhágómelléki és kárpátaljai cigány testvéri közösség, melyekkel heti, napi és ismételt látogatói kapcsolatban vagyunk. A naptárban csak egy „Szenteste” található, de a fenti közösségeken belül egész héten át – más-más helyen –

„Karácsony estéket”, örvendező, hálaadó alkalmakat tartottunk. Ezekről a gazdag együttlétekről szeretnénk néhány helyről beszámolni. **Az alkalmaink háttérében az a meggyőződésünk áll, hogy missziói szolgálatunknak soha nem lehet más célja és vágya, mint hogy olyan, Igével élő, imádkozó, a Lélek által formált és fegyelmezett, egymás terhére is hordozó közösségek szülessenek, melyek Isten országáról, annak erőiről, az újjászületés csodájáról tesznek bizonyosságot, időnként szóban is.**

Szükségünk van tehát arra, hogy a közöttünk pislákoló, olykor lángra is kapó folyamatok minket magunkat is Jézus Krisztusra, Isten tervére és megszentelődésünk szükségességére emlékeztessenek a Lélek által. Így a gondozottakból akár gondozó is válhat, a megszólítottból akár megszólító.

Tiszakarád jelentős nagyközség, közel 2500 lélekkel. Ma már 2/3 részben cigány lakossággal. A karácsonyi esti alkalmunkon mintegy 150 fővel voltunk együtt, közöttük 12, Amerikából érkezett koreai látogatóval is. Velük 3 lelkipásztor is érkezett. Így a helybeli református lelkipásztor, Nt. Lévai Máté – aki gyülekezetünk missziói lelkésze is – bevezető szolgálata után mindhárom vendéglelkész üzenetet adott át, majd a gyülekezet cigány testvéri, gondnoki családja és missziói csoportja formált szép énekkart és vonultatta fel az általuk irányított, de a szülőikkel együtt felkészített szavaló, Igét mondó gyermekek seregét 3 éves-től akár 15 évesig, vagy a nyugdíjas tanár néni gyönyörű versmondásáig. A közel kétórás alkalmon a nagyszámú gyermekesreg példás magatartása még koreai testvéreinket is meglepte. Mint minden alkalommal, ezen is kiemelten szolgáltak koreai zenész testvéreink. Az alkalmon polgármester úr is részt vett és köszöntést adott át.

Vajdácskán Nt. Bihari Sándor és lelkipásztor felesége már hosszabb ideje nagy hűséggel és felkészültséggel végzik a cigány gyülekezet lelki szolgálatát, illetve az idősebb magyar és cigány csoportjaink közötti gondozói szolgálatokat. Ezek az alkalmak olykor együtt, olykor külön-külön jelennek meg. Itt is nagy segítséget jelentenek a presbiteri továbbképzőt is elvégzett gondnok

testvéreink szolgálatai (Sándor Barnabás és Mónika) és a községgel kialakított jó kapcsolat is. Ennek szép példája volt a mostani adventben a cigány önkormányzat részéről történő megkeresés is, melyben felkérték a lelkipásztor házaspárt, hogy a cigány gyülekezet tagjaival együtt töltsék meg a község kultúrházában rendezett programjukat evangéliumi szolgálattal, ének- és zenei szolgálattal. Ez az este egyébként egy súlyos beteg cigánygyülekezeti tagunk anyagi megtámogatását is célozta. Jó volt látni, hogy az evangélium hogyan gyógyít sebeket és köt össze testvéri kezeket minden irányból.

Becskeden úrvacsorai közösségben is együtt voltunk a cigány gyülekezetben. Most innen tanul egy nagyobb csoport a Presbiteri Továbbképzőn Sárospatakon, ill. van teológus jelöltünk is ebből a közösségből. A gyülekezet felnőtt és gyermek tagjai az ün-

nepség végén nagyszülei, szülei már majdnem elfelejtett betlehemes programját is bemutatták, gazdag evangéliumi üzenettel töltve meg azt, minden megnyilatkozásában. Reménykedünk benne, hogy a településnek további tagjait is megszólítja az Úr Igéje, üzenete.

Sátoraljaújhelyen nagy készülődés előzte meg a Karácsony estét, hiszen a Zsinat Missziói Osztályán keresztül meghívást kaptak, hogy a Cibere Károly

államtitkár úr által szervezett ünnepi alkalmon ennek a gyülekezetnek a cigány zenei csoportja és gyermekei szolgáljanak lelki énekekkel, szavalatokkal. Külön autóbusz érkezett értük Budapestre, vitte s majd hozta is a csoportot, de erről majd egy hosszabb beszámolót is nyújtunk a későbbiekben. A Szenteste alkalmából most sem maradt el a hagyományos kántálás, melyben a gyermekek, fiatalok mindig nagy segítséggel vannak, hiszen ők ismerik jól az ugatós kutyákat, a kertek alatt való mozgást és az otthonok akár hátsó bejárait is. Biztató és elkötelező megtagasztalásunk volt ismételt, ahogyan nem csak meghallgatják utcai énekkartunkat, de erővel behívnak otthonaikba, nagy szeretettel kínálnak és miután itt ismételt szólnak az evangéliumról, kérik, hogy imádkozzunk betegeikért és áldjuk meg az otthonot, a házat. Nagy ajándék, ha töredelmet is jelent sok-sok család ünnepi estéjébe belépni az evangéliummal, hívogatással, kapcsolatfelvétellel. Szeretnénk ezeket a közösségeket újból meglátogatni és fali bibliai mondásokkal is megajándékozni. Mindezek között és mögött Choi Young koreai lelkipásztornak és családjának, illetve zongorista énekes koreai misszionárius testvéreinknek elkötelezett szolgálata, vendéglátói fáradozása, szállításban való készsége is jelen van (pl. a repülőtér és községeink között). Nem is szólva a gyermekeink számára készített ajándékokról, hídszerpet betöltő életükről. Kérjük az Urat, hogy ezekből a magvetésekből hadd válhassanak egyre inkább gyümölcstermések is, az Ő dicsőségére és népünk számára kölcsönösen áldásul.

Mostohagyerek

KNOLNÉ TŰSKI GABRIELLA

Nemrég telt el december, az ünneplés hónapja. Nekünk, Krisztus-követőknek az örömteljes várakozás beteljesedésének ideje. Ahol én élek, az elmúlt évben szinte eltűnt a 'karácsony' szó a nyilvános társadalmi életből. Helyettesítették a 'decemberi ünnepek' mindent magában foglaló megfogalmazással. Újra kiéleződött,

hogyan mi, keresztyének, mostohái vagyunk istentelen társadalmunknak. Még ünnepeink valódi nevét sem veszik már szájukra. És mi? Hogyan reagálunk, mint gyülekezet, mint hívő ember? Mindig aktuális kérdés, hisz Isten feladatot bíz ránk mindennapi életünkben. Akkor is, ha társadalmilag kérdéssé vált, hogy 'igazi' vagy 'mostoha' résztvevői vagyunk-e a világnak.

Hála Istennek! Krisztus születése által megismertük valódi helyünket az életben. A legfontosabb: mennyei polgárjogunk van. Földi 'mostohaságunk' nem új. Már az Úr Jézus tisztázta, hogy más távlatunk és biztosabb helyünk van. Ez a hely nem függ a társadalom, a körülöttünk zajló bizonytalan világ hullámzó véleményétől, akaratától. Jézus mondja: „*Én nekik adtam igédet, és a világ gyűlölte őket, mert nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való. Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól. Nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való. Szenteld meg őket az igazsággal: a te igéd igazság. Ahogyan engem elküldtél a világba, én is elküldtem őket a világba: én őrtük oda-szentelem magamat, hogy ők is megszentelődjenek az igazsággal.*” „*De nem értük könyörgök csupán, hanem azokért is, akik az ő szavukra hisznek énbennem*” (János 17,14-20).

„*Nem az apám, a mostohaapám*” – javított ki nemrég egy gyerek. Szülei elváltak, és valahogy szüksége volt az éles szétválasztásra az 'igazi' és a 'mostoha' közt. Talán segítette abban, hogy letisztázzódjon a hová tartozás kérdése. Mert, hogy jól vagy gyat-

rán alakul-e egy mostohakapcsolat, mindig ott marad az a finom elválasztó vonal az 'igazi' és a 'mostoha' közt. Tapasztalatból szólok, négy kamaszlány 'mostohája' vagyok.

Mindennapjainkban letisztázódhat bennünk, mire is figyeljünk. Arra, hogy mily módon tekint ránk hitetlen embertársunk. Talán nemesebb napról-napra keresni és megtalálni azt, amit Mennyei Atyánk kíván ránk bízni. Természetesen nem mondok újat. Viszont a mostohagyerek, akivel beszéltem, tudatosította bennem, hogy visszatérően fontos meghatározni az irányt, és letisztázni a döntő hatásokat mindennapi életemben. A hová tartozásomat. Mi az 'igazi' és mi a 'mostoha'? Ki az, aki óv minket, tanít a helyes magatartásra mostoha helyzetünkben? Isten Igéje igazság, ebben minden meg van fogalmazva, amire szükségünk van. Nem úgy, ahogy a világ hajlandó megfogalmazni vagy épp mellőzni. Hanem úgy, ahogy az Úr Jézus tanít minket. Csak Krisztus odaszentelese miatt tudunk már most itt megszentelődni igazságával. Általa tudunk mindennapi életünkben, szóban és cselekedetben világítani saját helyünkön. Hogy azok, akikért szintén könyörög Jézus, megláthassák Őt. Ebben van a feladatunk. Élünk hát 2017-ben is öntudatosan, mint Isten gyermekei. Alázatosan, mert Isten gyermekei vagyunk.

*Jézus szól: világíts, szép ékesen,
Mint a kicsi lámpa tisztán, fényesen.
E bűnös világnak sötét éjjelén
Ki-ki világítson a maga helyén.*

*Jézus szól: világíts, érettem égi,
Világosságomnak a visszfénye légy.
Tudja Ő, a földnek sötét éjjelén,
Ki világít híven a maga helyén.*

*Jézus szól: világíts magad körül,
Lásd a bűnbe, éjbe mennyi szív merül!
Boldog az a lámpa, mely kicsinyke kört,
Hová Isten tette, fényével betölt.*

Felhívás

2017 szeptemberétől szociális munka alapképzési szak indul a Sárospataki Református Teológiai Akadémián.

A képzés nem hitéleti képzésként indul, így minden tekintetben az állami felsőoktatás felvételi eljárásrendje érvényes.

A jelentkezés a felvi.hu honlapján január közepétől lehetséges.

A képzés céljáról, a képzési és kimeneti követelményekről itt található bővebb információ:

<http://srta.hu/szocialis-munka-alapkepzesi-szak>

Presbiteri és gyülekezeti munkás népfőiskolai levelező továbbképzés is indul, 1 éves kurzusban.

Testvéreink erről bővebben a

<http://srta.hu/sarospataki-reformatus-presbiteri-nepfoiskola>

linken tájékozódhatnak.

Minden további kérdésben a SRTA szívesen áll rendelkezésre az alábbi elérhetőségeken:

srta@tirek.hu; 06 47 312 947, 06 47 950 828

Szeretettel várják az érdeklődőket!

„*Ez a felhívás mindazoknak szól, akik imádkoznak azért, hogy intézményeinkbe Isten hallgatókat küldjön.*

Akik már a reménységben örvendezni tudnak, akik készséggel osztják meg a jó hírt másokkal is, akiknek ez a hír életcél, gazdagodás és szolgálattá válhat.”

Három emlékezetes találkozásunk Pálur János fasori orgonistával

2016 első adventi vasárnap (nov. 27.) délutánján találkoztunk harmadszor most nálunk, Bp. Törökőrön Pálur János neves orgonaművésszel, aki a Zeneművészeti Egyetem tanára, a Fasori Gyülekezet majd két évtizede orgonistája, s annak az újra régi pompájában tündöklő francia romantikus stílusú templomi orgonának a tervezője, szakértője és mai gazdája, mely ma hazánk egyik legkorszerűbb sípos hangszerkölteménye. Mely a hiteles hagyományos struktúra és a digitális számítógép konstruktív kapcsolatát is eredményesen valósítja meg.

Ennek tudatában kértük meg 2015-ben Jánost, mutassa be nekünk testvéri-családias környezetben kedvelt hangszerének lényeges jellegzetességeit. Melyet ő készségesen, a tőle már megszokott természetességgel számunkra feledhetetlen kivitelben, várokozáson felül teljesített. (Lásd részletesen a www.torokor.hu honlapunk „Gyülekezeti élet” rovatában a „December 30-án: Bensőséges találkozás a Fasori Orgonával” c. írásos-fényképes beszámolókat.)

De közben ő is érdeklődött, milyen orgonánk van, s mi elmondtuk, hogy harmóniummal, majd elektronikus csonka pedálos Philips-orgonával töltött évtizedek után több mint 5 éve *Solti Balázs* dunaharaszti orgonakészítő nagyvonalú árendeménye és a gyülekezet céladományai segítségével egy néhány változatos, függesztett pedálos igazi sípos hangszerünk lett a templomban. Pálur János erre meglepő érdeklődéssel reagált, s ajánlotta is készségesen, ő szívesen kipróbálná azt is. Kapva-kaptunk a nagylelkű ajánlaton, és sietve kértük fel *Nagy Gyula* és *Sípos István* hangszerkészítőket, hogy ami a hangszerből kihozható, azt valósítsák is meg. Újra intonálva az egészet, a korábbinál még korrektebb hangzású kis orgonát teremtettek kis templomunk sarkában. De miután János a zongoránkat is ki akarta próbálni, Gyula azt is rendbe rakta pár napos alapos munkával.

S eljött a nagy nap, 2015. november 22-e, vasárnap, amikor az alkalomra templomunkat majdnem betöltő hallgatóság vált részesevé egy különleges élménynek, amelyet még ez az orgona és zongora nem látott. Az alkalomról szóló részletesebb beszámoló a hivatkozott honlap hivatkozott rovatában dátum szerint megtalálható. A jelenlévők nemcsak egy bravúros, csiszolt kéztechnikát követelő 6-szólamú Bach-darabot hallhattak, de a *Balássy* nt. úr teremtésről szóló igazságtudatára egy olyan improvizáció-választ is, mely e mellett az orgona lehetőségét is megcsillogtatta. S Pálur tanár úr előadása az improvizációról, annak hármaskör-jéről új színben tüntette fel ezt a tehetséget próbáló zenei műfajt is. A zongorán előadott „Vár ember szíve készen...” énekünk alapján kibontakozó felemelő improvizációban, ahogy az egyik hallgató mondta, melódiáról-melódiára követni lehetett e szép adventi ének szövegét is.

E hangverseny után már tudtuk, hogy nekünk egy „vállalható orgonánk van” (PJ-től!). A mindezt követő szeretetvendégség lég-

köre, tartalma, időtartama igazolta, hogy az áhítatos zene közösséget épít és erősít.

Az igazi meglepetés akkor köszöntött ránk, amikor Pálur testvérünk egy találkozásunkkor kijelentette, hogy 2016 adventjén ő meg egyszer szívesen játszana nekünk, mert neki is szép emléke fűződik az előző alkalomhoz. Örömmel bólintottunk az ajánlatra. S Advent 1. vasárnap délutánjának szeretetvendégségén még a tavalyit is meghaladó elragadó zenélés megajándékozottjai lettünk. Pálur János már előző nap eljött gyakorolni. No nem azért, mintha e nélkül nem merné a „kihívást” vállalni. Hanem azért, s ennek gyümölcse tanúi lehettünk másnap, amikor mindent ki akart hozni ebből a kis orgonából, amit alkotói, fejlesztői, gondozói beleplántáltak.

Elbűvölten ültünk a helyünkön, amikor improvizálta a 312. éneket az orgonán. S ahogy a darab haladt előre, egyre inkább kezdtünk kilépni az ismert környezetből, s a változatos, csengő-bongó, melódiaszálakat választékosan egybefonó muzsika szárnyain repülve egyszer csak egy csodás katedrálisban találtuk magunkat, ahol a mi kis orgonánk szól most éppen, mint egy mindent betöltő hangszeróriás. Ezt a napot tekintjük azóta is orgonánk hivatalos felavatásának! Meggyőződünk róla, hogy nem a hangszer a lényeges, hanem az, aki azt képes

úgy megszólaltatni, hogy a hallgató szíve-lelke megteljen örömmel, áhítattal, a Fenséges Mindenható iránti tisztelettel, hálával és imádatlással, aki bőszégesen ontja ajándékait a Hozzá fordulóknak, Vele járóknak, Érette szolgálóknak. Az avatott Művész mindezt még képes volt tovább fokozni a zongorán ugyanezen 312. adventi énekünk alapján készült mesteri improvizációjával, melyet egyik lelkendező testvérünk még az előzőeknél is szebbnek talált.

Az ezt követő szeretetvendégségen ismét jó légkörű testvéri közösségben voltunk együtt. A Művész egyebek között sokat beszélgetett *Nagyné Zsuzsanna* asszonnyal, aki valamikor őt – mint édesanyja ifjúkori barátnője – akár csecsemőként is babusgathatta a karján.

Pálur János ezt közvetlenül megelőzően két hetes kanadai turnén járt fiával, melyről – kérésünkre – röviden be is számolt. De most – félretéve élményekkel gazdag emléktárát – teljes életnagyságban itt volt velünk, hogy karácsonyi ajándékként átnyújtson nekünk egy nem kis töredéket abból a méretes talentumból, mellyel őt a Mindenható felruházta.

Az alkalom bővebb ismertetését a már hivatkozott honlap hivatkozott rovatában a nov. 27. dátummal jelzett cikkben az olvasók megtalálják. A tavaly és idén elhangzott művek is meghallgathatók a hivatkozott honlap Auditórában, illetőleg közvetlenül is Pálur János honlapján, a http://www.palur.hu/link/torokor_bach.mp3 és a http://www.palur.hu/link/torokor_pj_2impro_2016.mp3 linkeken.

Reformációi emlékév ünnepi megnyitója Kárpátalján és Erdélyben

Ungvár/Kárpátalja

Ma is megújulásra van szükség, és országunk is csak a lelki reformáción keresztül juthat el a megújulásig – hangsúlyozták az Ungvári Megyei Ukrán Drámai Színházban a reformáció emlékévének megnyitása alkalmából január 8-án tartott ünnepségen, melyet öt ukrainai protestáns egyház szervezett. *Héder János*, a Kárpátaljai Református Egyház főjegyzője előadásában a reformáció történetébe nyújtott betekintést. Felidézte az azt kiváló politikai, vallási okokat, hangsúlyozva, hogy a reformátorok nem valami újat, valami modernt akartak, „csak” visszatérni a forráshoz, a Szentíráshoz. Elítélték az egyház pénzért árult bűnbocsánatának gyakorlatát, mert egyedül hit által jutunk üdvösségre, megfogalmazták a protestáns reformáció öt alapvető hittételét: egyedül a Szentírás, egyedül hit által, egyedül kegyelemből, egyedül Krisztus, egyedül Istené a dicsőség. Beszélt a reformáció eredményeiről is, hisz az a kultúra, a tudomány, a művészet felvirágzását, szellemi, gazdasági és erkölcsi felemelkedést hozott. A máról szólva kifejtette: mindannyiunknak szívünkben kell megújulni, hogy megújulhasson környezetünk, országunk is.

Zán Fábrián Sándor, a Kárpátaljai Református Egyház püspöke a többségében ukrán/orosz ajkú ukrainai protestáns egyházakat képviselő közönség előtt örömmel állapította meg, hogy a refor-

mátusok nincsenek egyedül, s abbéli reményének adott hangot, hogy együtt erősek vagyunk, leszünk. Mert mindannyiunk számára bizonyos, hogy Isten szeret, Jézus a mi megváltónk, aki életét adta, hogy nekünk, valamennyiünknek örök életünk legyen. Csak hinnünk kell benne, s minden nap a Bibliát olvasva kérni az Úr vezetését, mondta. Egyedül Istené a dicsőség – és nem egy országé, nem valamely hatalomé, fogalmazott *Vaszil Rajcsinec*, a Keresztyén Evangéliumi Szabadegyházak ukrainai uniójának püspöke. Örömmel nyugtázta, hogy véget értek azok az idők, amikor tiltották a vallásgyakorlást, üldözték az egyházakat. Ma tudós professzorok is a Bibliában találják meg azokat a válaszokat, amelyeket hiába kerestek a tudományban, mert csak a Biblia tartalmazza a tiszta igazságot. A püspök arra figyelmeztetett, hogy mindent úgy cselekedjünk, hogy az Istennek tetsző legyen. (*Marton Erzsébet tudósításának rövidített változata, fotó: <http://refua.tirek.hu/galeria/mutat/15736/?hir=51094>*)

Marosvásárhely/Erdély

Nyolcadik alkalommal telt meg zsúfolásig január 14-15. között a marosvásárhelyi Kultúrpalota, hogy ifjúsági, dicsőítő zenével kezdjék meg az új évet. Az *Égjen a láng* ezúttal több volt, mint a marosvásárhelyiek és a Marosvásárhely környéki települések évkezdő istentisztelete. Ezen az alkalmon indították útjára hivatalosan a reformációi emlékév erdélyi rendezvénysorozatát. *Kató Béla* püspök felszólalásában a zene és a reformáció kapcsolatáról beszélt. A zene a reformáció korának a szívére volt, amellyel megindult egy zenei alkotó folyamat, kulturális robbanás, amelyik sok zeneszerzővel gazdagította a világot. A püspök szerint a zene és az evangélium a kezdetek óta összekapcsolódott a keresz-

tyenség történelmében. A zene ugyanis a Szentlélek eszköze. A Szentlélek teszi élővé és hatóvá az igét, a bibliai igéktől inspirált, kegyelemben részesült emberek voltak azok, akik másokat is megragadó zenét tudtak alkotni, Isten Fia idő fölötti szívéből meghallani és megszólítani. Luther szerint a nép hittan oktatásának kiváló eszköze a zene és az ének. „2017-ben a helyesen értelmezett reformáció jegyében új rendre, új rendszerek megteremtésére van szüksége Anyaszentegyházunknak. A közös útkeresésben elengedhetetlen megérteni, hogy milyen szándék, cél mozgatja a különböző gondolkodású emberek szívét, hangját, hangszerét” – jelentette ki *Kató Béla* beszédében. Olyat kell énekelni, ami biztos Isten akarata szerint való, aminek forrása nem az emberi szív, hanem a Szentírás. Bízunk benne, hogy az, ami most szívünkben van, és fiatalos újborként feszeget, kitörni vágyik, majd egyszer letisztult formát találva beköltözik a templomainkba is, és gazdagítja az utánunk jövő nemzedékek hitét és életét. *Kató Béla* szerint sokkal megbízhatóbb az, aminek helyességét, értékét nemzedékek sora próbálta meg, amelynek kimondásáért, megéléséért hitbeli őseink sokszor hatalmas, bennünket megszegyenítő áldozatot hoztak. (*Kiss Gábor tudósításának rövidített változata, fotó: Bethlendi Tamás, Kiss Gábor, forrás: reformatus.ro*)

Meghívó

A Magyar Református Presbiteri Szövetség – Alapszabályának III.3.3. pontja értelmében –
évi rendes küldött-közgyűlését

2017. március 11-én (szombaton) 10 órára

a Dunamelléki Református Egyházkerület Székházának dísztermébe
(1092 Budapest, Ráday utca 28. II. em.) összehívom.

A küldött-közgyűlés tárgysorozatát az elnökség az alábbiak szerint javasolja:

- 09:00–10:00 Érkezés, a küldöttek regisztrálása
 10:00–10:40 Megnyitó áhítat: *Fónagy Miklós ny. esperes*
 10:40–11:00 Köszöntés, határozatképesség megállapítása, elnöki megnyitó: *dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök*
 11:00–11:15 Köszöntések a vendégek részéről
 11:15–11:40 2016. évi elnöki beszámoló, *dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök*:
 - tárgyévi konferenciák - területi tisztújítások
 - támogatások - idei konferenciák
 - területi szervezetek működése - 2017. évi munkaterv
- 11:40–12:00 Zenei műsor
 12:00–12:10 A Felügyelő Bizottság beszámolója: *Bittó Zoltán, a Felügyelő Bizottság elnöke*
 12:10–12:20 A Gazdasági Bizottság beszámolója: *dr. Székely István, a Gazdasági Bizottság elnöke*
 - 2016. évi gazdasági beszámoló
 - 2017. évi költségvetés
- 12:20–12:35 Beszámoló a Szövetség 2016. évi missziói és diakóniai munkájáról és a 2017. évi missziói munkaterről,
dr. Viczián Miklós missziói és diakóniai elnök
 12:35–12:50 Beszámoló a 2016. évi presbiterképzésről és a 2017. évi tervekről, *dr. Judák Endre presbiterképzési elnök*
 12:50–13:10 Hozzászólások, határozati javaslatok megvitatása a délelőtt elhangzottakhoz
 13:10–14:00 Ebédszünet
 14:00–14:25 Előterjesztés az Alapszabály és az SzMSz módosítására, *dr. Petneházi Zsigmond jogtanácsos*
 14:25–14:45 Beszámoló a PRESBITER szerkesztőbizottságának 2016. évi munkájáról és 2017. évi terveiről,
díszoklevél átadása, *dr. Békefy Lajos felelős szerkesztő*
 14:45–15:00 A Kanizsai Pálfi János díj 2017. évi díjazottjának kihirdetése és a díj ünnepélyes átadása
 15:00–15:10 Előterjesztés a 2017. évi országos tisztségválasztás jelöltjeire, *dr. Ritoók Zsigmond, a jelölőbizottság elnöke*
 15:10–15:30 Titkos szavazás a jelöltekre és az eredmény kihirdetése: *dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök*
 15:30–15:50 Az újonnan megválasztott tisztségviselők megszólítása, az elnöklés átadása
 15:50–16:50 Hozzászólások, a délután folyamán előterjesztett határozati javaslatok elfogadása
 16:50–17:00 Zárszó, imádság, Himnusz

Amennyiben a küldöttgyűlés nem határozatképes, a küldöttgyűlést az Alapszabály III.3.3 pontja értelmében ugyanezen a napon és helyen, 10:30 órára újra összehívjuk a határozatképesség vizsgálata nélkül.

A küldöttgyűlésre elsősorban Szövetségünk területi szervezeteinek szavazati joggal rendelkező küldötteit várjuk szeretettel. A küldöttgyűlés nyilvános; hívjuk részvételre minden tagunkat és az érdeklődőket is. Itt kerül sor Szövetségünk új jelvényének kiosztására tagjaink részére, és az új Tematikus Füzetek bemutatására is.

Budapest, 2017. január 12.

Testvéri szeretettel:
dr. Szilágyi Sándor s.k.
ügyvezető elnök

Lapzárta után

érkezett a hír a Verona határában január 21-re virradóra történt tragikus autóbussz-balesetről, melyben a franciaországi sítáborból hazatérő diákok és kísérőik utaztak, és akik közül a balesetben tizenhatan meghaltak, ketten életveszélyesen, többen súlyosan megsérültek. Imádkozzunk azért, hogy az elhunyt diákok, felnőttek hozzátartozói vigasztalást kapjanak Isten őket megtaláló kegyelméből, a sérültek felépüljenek és feledni tudják a baleset élményét, és az illetékesek megtalálják a módját az ilyen balesetek megelőzésének!

SZÖVETSÉGÜNK
ÉLETÉBŐL...

November

14-én készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

16-án, az MRE Zsinata XIV. ciklusának 6. ülésén napirendre kerültek a Szövetség javaslatai, melyeket még a Miskolcon július 1-3. között megrendezett 20. Kárpát-medencei Presbiteri konferencián fogalmazott meg egy kerekasztal. A Zsinat ülése úgy határozott, hogy a megfontolásra beterjesztett anyagot továbbítja az illetékes zsinati bizottságokhoz.

18-án Nagyváradon, a Csillagvárosi Gyülekezetben Keresztyén Nők Világimnapja rendezvényt tartottak, melyen felelős szerkesztőnk, *dr. Békefy Lajos* „Reformáció500 – 50 reformátori női portré” címmel vetített képes előadást tartott, *dr. Békefy-Röhrig Klaudia* lelkész nő megemlékezett Dr. Ruth Epting svájci lelkész nőről, a 20. századi keresztyén női munka és a világimnap kezdeményezőjéről, s a kárpát-medencei női munka nagylelkű támogatójáról.

19-én Ócsényben tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk tolnai egyházmegyei területi szervezete.

Ugyanezen a napon az I. Budapesti Református Mérnök-találkozón Szövetségünket *dr. Nagy Sándor*, Zsinatunk korábbi világi elnöke képviselte. Az alkalom témája „Mérnöki optimum és krisztusi mérték” volt.

22-én *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök, *dr. Judák Endre* presbiterképzési elnök és *dr. Viczián Miklós* missziói elnök Pápán megbeszélést folytatott *Steinbach József* püspök és *Tóth András* esperes úrral, az első presbitérium megalakulása – 2017. évben esedékes – 400 éves jubileumával, ill. annak méltó, presbiteri konferencia keretében történő megünneplésével, valamint *Kanizsai Pálfi János* esperes emlékére történő márványtábla elhelyezésével kapcsolatban.

23-án *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök megbeszélést folytatott *dr. P. Tóthné Szakács Zitával*, a Református Nőszövetség elnökével az együttműködés jövőbeni formájával kapcsolatban.

25-én Gödöllőn *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök és *Szabó Tünde* ügyviteli munkatárs megbeszélést folytatott az új honlapunk bevezetéséről *Gergely Zoltán* vállalkozóval.

26-án a Bp.-Gazdagréti Református Egyházközösség templomában tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Budapest-Déli egyházmegyei területi szervezete. A téma a II. Helvét Hitvallás alapján: „Az ifjúság vallási tanításáról és a betegek látogatásáról, vigasztalásáról” volt.

Ugyanezen a napon a Somogyi Református Egyházmegye kaposvári lelkésztervezetén Szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök képviselte. Az alkalom egyik témája az egyházmegyében indítandó kisköri presbiterképzés volt.

December

7-én felelős szerkesztőnk a rév-komáromi Selye János Egyetemen előadássorozatot tartott a protestáns gazdaságetikáról és kultúretikáról, s a protestáns felelősség-etikáról. A hallgatóknak átadta lapunk legújabb számát, s bemutatta a „Minden-napi dilemmák – protestáns válaszok” c. szociáletikai könyvet.

8-án Szövetségünk ebéden látta vendégül a Károli Egyetem Hittudományi Karának hallgatóit, melynek alkalmából előadást tartott számukra *dr. Viczián Miklós* missziói és diakóniai elnökünk.

15-én Szövetségünk országos elnöksége év-búcsúztató ülést tartott a Dunamelléki Egyházkerület székházában.

17-én Nagykállóban volt a megalakuló nyírségi egyházmegyei területi szervezet közgyűlése, *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök, *dr. hc. Szabó Dániel* nemzetköz-

zi tanácsadónk, *dr. Bodnár Ákos* diákön-
nial tanácsadónk, *Horváth György* helyi
lelképásztor szolgálatával.

19-én *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök részt vett az Emberi Erőforrás Támogatás-kezelő Nemzeti Együttműködési Alapja által szervezett pályázati tájékoztató napon, Budapesten.

Január

9-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: **2017. március 13.** (hétfő). Megjelentetésre szánt írásait **március 6-ig** kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Testvéreink további lapszámokhoz szánt írásait a következő időpontokig kérjük megküldeni: május 1., június 27., szeptember 18., november 13.

Váci Gábor

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán*, *Dr. Kelemenné Farkas Márta*, *Dr. Kis Domokos Dániel*, *Kövespataki László*, *Dr. Papp Vilmos*, *Dr. Ritoók Zsigmond*, *Váci Gábor*, *Dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és lektor: *Dr. Békefy Lajos PhD*. Felelős kiadó: *Dr. Szilágyi Sándor*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 476-3211. E-mail címünk: szovetsseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belsőre évi 2700 Ft, Európa országába 5000 Ft, a tengerentúlra 5700 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készítette a Szó-Kép Nyomdaipari Kft. Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:
www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!
Egy példány ára: 450 Ft

A reformáció hálaadás és kritikus szembenézés önmagunkkal

Balog Zoltán miniszter mondott ünnepi köszöntőt a Reformáció 500 megnyitóján

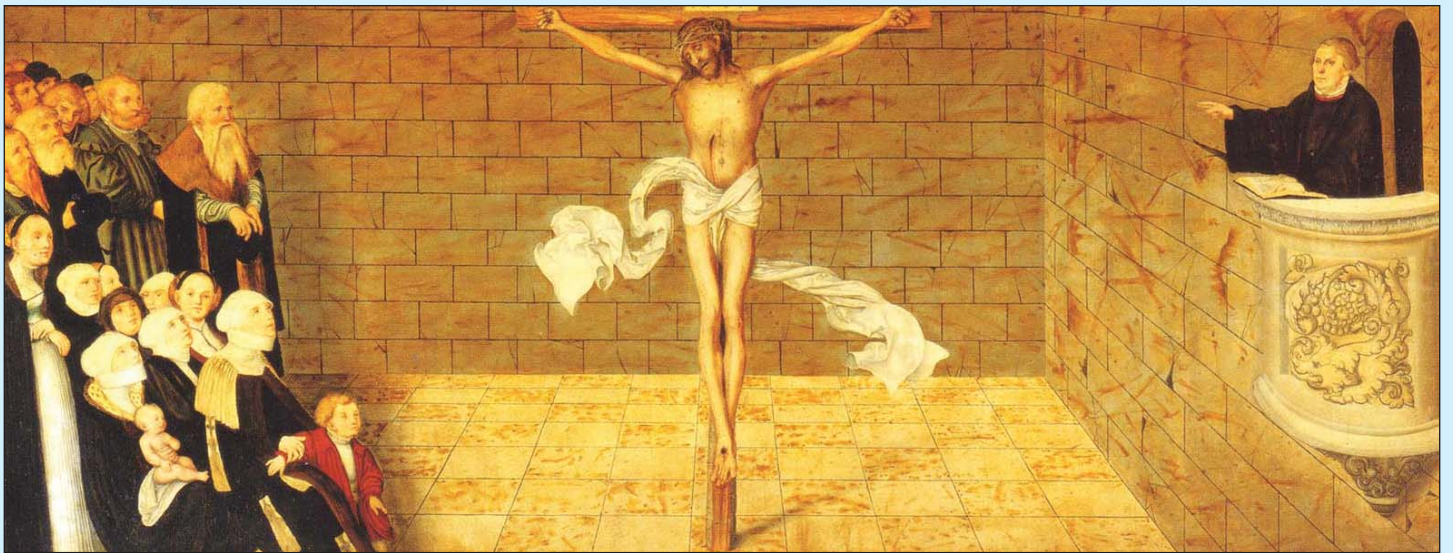
Páratlan élményben volt részük azoknak, akik január 6-án részt vehettek a Művészetek Palotájában a reformáció 500. évfordulója tiszteletére megnyitott emlékvé fantasztikus műsorának megtekintésén. A Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet zsűfólásig megtöltötték a hazai és határon túli egyházak – a protestánsok mellett a római katolikusok – vezetői, képviselői, valamint hazánk felelős állami, politikai méltóságai, Orbán Viktor miniszterelnökkel az élen. Reformációi évet köszöntő első lapszámunk bevezető oldalain közöljük Kövér Lászlónak, az Országgyűlés elnökének emlékvét megnyitó ünnepi beszédét, az alábbiakban pedig Balog Zoltán miniszternek az ünnepi alkalmon mondott köszöntőjének ismertetését. (drbl)

A reformáció lényege nem az, amit az ember tesz, hanem amit az Isten tesz az emberrel – hangsúlyozta beszéde elején, mintegy az emlékvé szellemi-teológiai vezérszólamaként. Kiemelte: a reformációt nem lehet ünnepelni, úgy végekképp nem, mint a katolikus egyház feletti győzelmet. „Hitünk szerint egy egyház részei vagyunk, még ha részekre szakítva is” – fogalmazott. Hozzátette: ha ünnepelni nem is lehet a Wittenbergből 500 évvel ezelőtt indult reformációra emlékezve, de „hálát adhatunk, köszönetet mondhatunk mindazért, amit a szakadások ellenére (...) ennek a világméretűvé nőtt megújulási mozgalomnak köszönhetünk: erősödő hitet, Isten iránti közvetlen bizalmat, nemzeti nyelvet, kulturális és gazdasági erőt, megújult tudományt. Mindezek emberi tettek, amelyek nélkül sokkal szegényebb lenne a világ, de a reformáció valódi lényege nem az, amit az ember tesz, hanem amit az Isten tesz az emberrel. A reformáció legfontosabb üzenete,

hogy a végső valóság, amely meghatározza az embert, embert szerető valóság. Ezt Jézus Krisztus élete, halála és feltámadása bizonyítja”. A reformáció arra tanít, hogy „építsd erre a bizalomra az életed, és mindaz, amit teszel, legyen hálaadó követ-

kezménye annak, amit Isten tett teremtő, szabadító, megtartó szeretetével” – mondta. A tárcavezető kitért arra: ez az üzenet nem volt új 500 évvel ezelőtt, hiszen mondta Jézus, írták az evangélisták, Szent Pál, Szent Ágoston, Szent Ferenc és mások, csak éppen elfelejtődött, hogy mekkora ereje van. Luther, Kálvin és a magyar prédikátorok ezt fedezték újra fel, és „ezért adunk hálát”. A hálaadás mellett az emlékvé során legalább ilyen fontos, hogy szembenézzünk önmagunkkal, és feltegyük a kérdést, hogy valóban hisszük-e és bízunk-e ebben az üzenetben!

Túrmezei Erzsébet

Al wittenbergi oltárkép előtt

*Turisták belépnek, kimennek...
Századok belépnek, kimennek...
Szép ősi templom, wittenbergi.
Új meg új gyülekezet zengi
dicséretét az Úristennek.*

*Messziről jött magyar zarándok,
áhitattal én is megállok.
Kőbe, színekbe dermedt zsoltárt,
gót íveket és szárnyasoltárt
csendesesen, sorra megcsodálok.*

*Szószéken áll a reformátor,
s valamit számonkér a mától.
Gyülekezete vele szemben
szavát issza, figyelő csendben.
Tartása, arca nyugodt, bátor.*

*Középen általszegezten
Krisztus a megváltó kereszten.
Luthernek Biblián a balja,
és jobbkeze, kinyújtott karja
Krisztusra mutat ihletten.*

*Fénylik, ragyog a szárnyasoltár.
Ez vagy, Luther Márton! Ez voltál!
Ha így festett le jóbarátod,
így ismert, így hallott, így látott.
Krisztust hirdetted. Róla szóltál.*

*Századok belépnek, kimennek.
Múlt ad helyet ifjú jelennek.
Forrongó újban, mindig másban,
ezer meg ezer változásban
te megmaradsz mindig ilyenek.*

*Századok belépnek, kimennek,
te megmaradsz mindig ilyenek,
ugyanannak és soha másnak,
örök Krisztusra-mutatásnak.
Hirdetted jövőnek, jelennek,*

*mának, holnapnak... jöhet más kor...
néha korszerűtlennek látszol
ezzel az örök mozdulattal.
De minket más ma sem vigasztal.
Te így vagy ma is - reformátor.*

**REFORMÁCIÓ
MA**

2017

REFORMÁCIÓ